Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטן

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 159 (851) | Łódź, Poniedziałek 12 Lipca 1926 | פֿירטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאָג א אב תרפ״ו. | Nr. 159 (851)

24·71 אַדרעס פֿון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24 71

ליקווידאַציע פון קוילען-שטרייק אין ענגלאַנד.

מוראדיגער אַמוניציע-אויפרייס אין ניו-דזשערסי. —

צושפּרינגען אַ בריק איבער'ן מאַין צוליב אַ וואַלקען-בּרוך.

אין ענגלאַנד ווערט ליקווידירט דער קוילען-שטרייק.

לאָנדאָן, 11 (ספּ. טעל.) אָפיציעל ווערט מיטגעטיילט, אַז אין 400 קוילען-גרובען האָבען די אַרבייטער שוין אָנגעהויבען אַרבייטען.

אין אַלגעמיין זענען שוין צוגעטראָטען צו דער אַרבייט ביז 11 טויזענד גרובען-אַרבייטער.

מוראדיגער אַמוניציע-אויפרייס אין ניו-דזשערסי.

לאָנדאָן, 11 (פּאַט) פון ניו-דזשערסי איז דערהאַלטען געוואָרען אַ ידיעה, אַז דורך אַ דונער, איז דאָרט אויפגעריסען געוואָרען דער אַמוניציע-סקלאַד.

30 הייזער זענען צושטערט געוואָרען. פון 80 זעלנער, וועלכע האָבען זיך געפונען אין דעם אַמוניציע-לאַגער, פעהלען 60. אַ סברא, אַז זיי זענען צעריסען געוואָרען.

וראַנגעל ליקווידירט זיך.

בעלגראַד, 11. (פּאַט) „פּאָליטיקא“ טיילט-מיט, אַז דער בעקאַנטער ווייס-גוואַרדישער גענעראַל וראַנגעל ליקווידירט איצט זיינע אָרגאַניזאַציעס און פאָהרט אַוועק קיין בעלגיען, וואו ער וויל זיך בעזעצען אַלס פּריוואַטע פּערזאָן.

אין שפּאַניען איז נאָך נישט רוהיג.

ווין, 11 (פּאַט) „נייע פרייע פּרעסע“ טיילט מיט פון באַרצעלאָנאַ, אַז די לאַגע אין לאַנד איז נאָך אַלץ אַנגעשטרענגט.

אין מאַדריט האָט מען ווידער אַרעסטירט 117 פּערזאָן. די מיליטער-טורמעס זענען איבערפולט.

רעדאַקטאָר פון לאָנדאָנער „טיימס“ אין וואַרשאַ.

וואַרשאַ, 11 (פּאַט) היינט איז אָנגעקומען קיין וואַרשאַ דער געוועזענער שעף-רעדאַקטאָר פון לאָנדאָנער „טיימס“ וויקהעם שטעד, וועלכער איז בעקאַנט אַלס ערשטקלאַסיגער פּאָליטיקער און קענער פון די פערהעלטנישען אין אייראָפּא און אַמעריקאַ.

סטעד האָט זיך בעריהמט-געמאַכט בעת זיין וויילען אין ווערסאַל, ווען ס'איז געשלאָסען געוואָרען דער שלום-טראַקטאַט, און מיט זיין אנטיילנעהמען אין די פערשידענע קאָנפערענצען אין וואַשינגטאָן, קאַן, גענואַ און גענף.

צושפּרינגען אַ בריק איבער'ן מאַין צוליב אַ וואַרקען-בּרוך.

בערלין, 11 (ספּ. טעל.) דורך אַ שווערען וואָלקען-בּרוך איז צושפּרונגען געוואָרען די ריזיגע בריק איבערן מאַין ביי ליכטענפעלס.

צום גליק זענען אויף דער בריק נישט געווען קיין מענשען און דער פּאַסט-צוג נומער 260 איז ערשט אָנגעקומען שפּעטער און ס'איז אויסגעמיטען געוואָרען אַ קאַטאַסטראָפע.

די צוגען, וועלכע האָבען געדאַרפט דורכגעהן די בריק, זענען דריבער צוריקגעפאָהרען און געמאַכט אַן אומוועג. אַלע צוגען פון דער שטרעקע זענען דריבער אָנגעקומען קיין בערלין מיט אַ פערשפּעטיגונג פון עטליכע שעה.

ווייטערדיגע רעפאָרמען פון דער ליטווישער רעגירונג.

קאָוונע, 11 (פּאַט) די ליטווישע רעגירונג האָט אַריינגעטראָגען אין סיים אַ געזעץ-פּראָיעקט וועגען אָפּשאַפען די קירכליכע חתונות און איינפיהרען ציווילע חתונות.

2 נייע פּוילישע שיפען.

קראָקע, 11 (טעלעפאָניש) אין קראָקע ווערט איצט אינטענסיוו געאַרבייט ביים פערענדיגען דאָס בויען די 2 פּוילישע שיפען אונטער די נעמען "קראָקע" און „ווילנאָ“.

צו דער פייערונג פון פערענדיגען די שיפען וועלען קיין קראָקע אָנקומען: דער מלוכה-פרעזידענט מאָשטשיצקי, מאַרשאַל פּילסודסקי און אַ רייה אַנדערע מלוכה-מענער.

אַלץ ווייטער פון גראַבסקי'ס גייסט...

וויצע-מיניסטער לאַפּושאַנסקי אין דימיסיע.

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש) אין די פּאָליטישע קרייזען שמועסט מען, אַז אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס אַלס בילדונגס-מיניסטער איז בעשטימט-געוואָרען ה' אַנטאָני שויקאָווסקי, זאָל אַוועק אין דימיסיע דער וויצע-מיניסטער פאַר בילדונג לאַפּושאַנסקי, וועלכער איז בימי סט. גראַבסקי געווען פאַקטישער מחבר פון כמעט אַלע געזעצען, פון וועלכע ס'האָבען זיך געפיהלט בע'עולה'ט די לעהרער.

לאַפּושאַנסקי איז אויך דער מחבר פון די אַלע אנטי-יודישע געזעצען, מיט וועלכע ס'האָט זיך אַזוי „בעריהמט“ געמאַכט גראַבסקי'ס רעגירונג.

אַ לאָדזער יוד. פוסגעהער געהט איבער פּוילען

אין דריי חדשים 1760 קלם.

קיין ביאַליסטאָק איז אָנגעקומען דער פוס-געהער משה שטיין פון לאָדז, וועלכער האָט זיך אונטערגענומען דורכצוגעהן צופוס גאַנץ קאָנגרעס-פּוילען.

שטיין איז אַ מיטגליד פון לאָדזער „השמונאי“, ער איז אַלט סה"כ 18 יאָהר, ער האָט שוין אָבער בעוויזען צו נעהמען אין לאָדז אַ פּריז בעת אַ פוס-טרעניגג: אין משך פון 8 שעה האָט ער דורכגעמאַכט 57 קילאָמעטער. איצט איז דער גאַנג אויסגערעכענט אויף 3 חדשים, ער דאַרף אין דער צייט דורכמאַכען 1760 קמ.

אַזאַ אָפּמאַך האָט אונטערגעשריבען „השמונאי“ מיט'ן לאָדזער „סטשעלעץ“.

ה' שטיין איז אַרויסגעגאַנגען פון לאָדז דעם 17 יוני ה. י. צוזאַמען מיט נאָך אַ „השמונאי“-מיטגליד שלמה צאַלקא. צ. איז אָבער קראַנק געוואָרען אין וועג אויפ'ן מאָגען און ער איז געבליבען אין וואַרשאַ.

פאַר זיין טירחה בעקומט נישט שטיין קיין שום געלד-באַלוינונג. איהם דערוואַרט אין בעסטען פאַל בלויז אַ זשעטאָן. ער טוט עס פון ריינער ליבע צום ספּאָרט-וועזען און נוצט אויס זיין גאַנג אויף מאַכען ספּאָרט-פּראָפּאַגאַנדע.

לויט'ן אָפּמאַך, האָט ער מיט זיך נישט געטאָרט מיטנעמען קיין געלד-מיטלען, ער דערנערט זיך בלויז פון פערקויפען זיינע פאָטאָגראַפישע בילדער.

געוועזען איז ער שוין אין סקערנעוויץ, וואַרשאַ, אָסטראָווע און קיין ביאַליסטאָק קומט ער פון סאָקאָלע.

ער האָט גלייך נאָך זיין קומען אין שטאָדט בעזוכט די וואָיעוואָדזטווע, וואו מ'האָט בעשטעטיגט אין זיין בוך וועגען דורכמאַרש אין אונזער שטאָדט, נאָכדעם איז ער געווען מיט אַ בעזוך אין רעדאַקציע פון „נייעם לעבען“. מ'האָט איהם אויך אַרויסגעגעבען אַ שריפטליכע בעשטעטיגונג.

אינטערנאַציאָנאַלער פרויען-קאָנגרעס.

לאָנדאָן. 11 (ספּ.) אין לאָקאַל פון נאַציאָנאַל-אוניווערזיטעט אין דובלין האָט זיך געעפענט דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנגרעס פון די פרויען-ליגעס.

ס'זענען פערטראָטען פאָרשטעהערינס פון אַלע לענדער אין אייראָפּא און אַמעריקאַ. די ביז-איצט אָנגענומענע רעזאָלוציעס פאָדערן רעכט און פרייהייט פאַר אַלע פרויען.

בעריכט פון דער ענגלישער רעגירונג וועגען דער פּאַלעסטינישער אַדמיניסטראַציע אין יאָהר 1925.

סאַנאַציע פוןווירטשאַפטליכען לעבען.

לאָנדאָן, (י.ט.א.) דער בעריכט פון דער ענגלישער רעגירונג צום פעלקער-בונד-ראַט וועגען דער אַדמיניסטראַציע אין ארץ-ישראל אין יאָהר 1925 רעדט אויך אַרום די פראַגע וועגען דער סאַנאַציע פון ווירטשאַפטליכען לעבען אין לאַנד. די סאַנאַציע פון ווירטשאַפטליכען לעבען, ווערט געזאָגט אינ'ם בעריכט, וועלכע האָט זיך אָנגעהויבען נאָך אין יאָהר 1923, האָט געמאַכט ווייטערע פאָרשריט אין די יאָהרען 1923 און 1925. אַ סך פון די איינוואַנדערער האָבען מיטגעבראַכט מיט זיך בעדייטענדע קאַפּיטאַלען, וועלכע זענען רעפּאַנירט-געוואָרען אין די בענק. אויף אַזאַ אופן זענען די בענק אומשטאַנדע געווען אַרויסצוגעבען הלואות אויף גאַנץ קליינע צינזען. גרונדבעסטרעגען האָבען די ספּעקולאַציאָנס-קניות אין די בוי- און לאַנדווירטשפטס-אונטערנעהמונגען גורם געווען סוף יאָהר אַ געוויסע שפּאַנונג אויפ'ן געלד מאַרק, וואָס האָט געבראַכט צו בעגרענצונגען פון קרעדיט.

דער אינדעקס פון די לעבענס-קאָסטען איז פערגלייך מיט'ן יאָהר 1924 מיט 4.4 פּראָצ. דער האַנדעלס-אינדעקס מיט 7. 2 פּראָצ.

דער עקספּאָרט פון פּאָמעראַנצען האָט בעטראָפען אין יאָהר 1925—1,868,291 קאָסטען געגען 1,880,783 קאָסטען אין יאָהר 1924. די פּרייזען פאַר די פּאָמעראַנצען זענען געווען צוריפרידענשטעלענד הויכע. די וויין-פּראָדוקציע ליידט אויך אַ מאַנגעל פון אַ זאַץ-מערק. דער עקספּאָרט איז געפאַלען אין לעצטען יאָהר אויף דער סומע פון 7,850 עגיפּטישע פונט.

אַ בעזונדער אָרט אין בעריכט איז געווידמעט די ענטפערס, וועלכע די ענגלישע רעגירונג האָט געגעבען אויף די פראַגען פון דער שטענדיגער מאַנדאַט-קאָמיסיע פון פעלקער-בונד.

אויף דער פראַגע, וועלכע מאָסנאַהמען זענען אָנגענומען געוואָרען, כדי צו זיכערען דעם אויפבוי פון אַ נאַציאָנאַל-היים, פאַרן יודישען פאָלק און וועלכע רעזולטאַטען האָט דאָס דאָזיגע געבראַכט, איז געגעבען געוואָרען פאָל גענדער ענטפער: די ריכטונג און דער אָביעקט פון דער רעגירונגס-פּאָליטיק אין דער געזעצגעבונג, פינאַנצען און פערוואַלטונג זענען געבליבען נישט געענדערט. די אָנזעהעוודיגע רעזולטאַטען פון דער פּאָליטיק זענען: פרידען, פערשטאַרקטע יודישע איינוואַנדערונג, פאָרשריט פון דעם יודישען ישוב אויפ'ן לאַנד.

פראַגע פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע: ווען און אויף וועלכען אופן איז די „דזשואיזש איידזשענסי“ אָפיציעל אָנערקענט געוואָרען? ענטפער: וועגען דעם איז נישטאָ וואָס צוצוגעבען צום בעריכט פון יאָהר 1923.

פראַגע: וועלכע שריט זענען אָנגענומען געוואָרען, כדי צו פערלייכטערען אַ צוזאַמענאַרבייט פון די אַלע יודען, וואָס זענען פעראינטערעסירט אין דעם אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַל-היים? תשובה: וועגען דעם ענין ווערט ווייטער געפיהרט אונטערהאַנדלונגען און מען קען רעכענען אויף אַן ערפאָלג.

פראַגע: וועלכע מאָסנאַהמען זענען אָנגענומען געוואָרען, כדי צו שאַפען אַ קאָמפּאַקטען יודישען דאָרף-ישוב? תשובה: דער יודישער באָדען-בעזיץ אין ארץ-ישראל בעטרעפט ביים היינטיגען טאָג 200,000 מאָרגעס. אין יאָהר 1925 זענען דורך יודען געקויפט געוואָרען נייע 32,500 מאָרגעס אַקערלאַנד. 3000 מאָרגעס מלוכה-באָדען אין דער געגענד פון בית-שאן זענען אָנגעבאָטען געוואָרען דעם ציוניסטישען עקזעקוטיוו, אויף צו בעזעצען די יודישע לעגיאָנערען. דער עקזעקוטיוו האָט אָבער נישט אָנגענומען דעם באָדען, ווייל ער איז נישט געווען פּאַסיג פאַר ערד-אַרבייט. איצט קומען פאָר אונטערהאַנדלונגען בנוגע דעם פערפּאַכטען 6000 מאָרגעס מלוכה-באָדען אין דער נאָהענט פון יפו און 4000 מאָרגעס נישט ווייט פון חיפה.

געזעץ וועגן יוד. קהלות און זונטאג-רוה אין ליטע
ווערט געענדערט דורך דער נייער רעגירונג.

קאָוונע. (י.ט.א.) דער ליטווישער אינערן מיניסטער האָט ערקלערט די פרעסע-פאָרשטעהער, אַז די רעגירונג גרייט צו אַ געזעץ וועגען דער רעאָרגאַניזאַציע פון די יודישע קהלות ווי אויך וועגען נאָוועליזירען דעם צוואַנגס-זונטאָג-רוה-געזעץ.

ווי בעקאַנט, האָט די ג. רעאַקציאָנערע רעגירונג אָבגעשאַפען די אויטאָנאָמיע פון די יודישע קהלות און איינגעפיהרט אַ געזעץ וועגען צוואַנג-זונטאָג-רוה. די דאָזיגע געזעצען, וואָס געפינען זיך אין אַ סתירה צו די עקזיסטירענדע מינדערהייטס-טראַקטאַטען, זאָלען איצט געענדערט ווערען אין הסכם מיט די בעדערפנישען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

עס איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט, צי די רעגירונג וועט פאָרלעגען דעם סיים די ענטשפרעכענדע געזעץ-פראָיעקטען נאָך אויף דער איצטיגער סעסיע. אינצווישען איז סקאַסירט געוואָרען דער אַמט פון אַ רעפערענט פאַר די ענינים פון די יודישע רעליגיעזע געמיינדעס, וועלכער איז געשאַפען געוואָרען דורך דער פריהערדיגער רעגירונג און איז פערוואַלטעט געוואָרען דורכ'ן אגודיסט קראָן.

מיליטער-דינסט פאַר פוילישע בירגער אין פראַנקרייך.

פאַריז, 11 יולי. „פאַריזער היינט" טיילט מיט: פוילישע בירגער, וועלכע זענען געבוירען אין די יאָהרען 1903, 1904 און 1905, וועלכע האָבען זיך נאָך נישט געמעלדעט צו מיליטער-דינסט, ווערט בעקאַנט געמאַכט דורכ'ן פוילישען קאָנסולאַט, אַז עס ווערט געשאַפען אַ פראָוויזאָרישע רעוויזיע-קאָמיסיע ביי די פוילישע קאָנסולאַטען אין פאַריז, ליל, מאַרסעל. די דאָזיגע קאָמיסיע וועט מאַכען די מעגליכקייט די רעקרוטען איינצואָרדנען אויף אָנ'אָרט זייער מי-ליטער-פליכט.

זיי דאַרפען צושטעלען אין די קאָנ-סולאַטען פון זייער קאָנסולאַרען-בעצירק (פאַריז, ליל, ליאָן, מאַרסעל) ביז'ן 20-טען יולי אַ ביטע.

די פראָוויזאָרישע רעוויזיע וועט פאָר-קומען אין אַלע פוילישע קאָנסולאַטען אין פראַנקרייך פונ'ם 5. ביז'ן 21-טען אויגוסט.

קאַיאָ קומט קיין לאָנדאָן
רעגולירען די פינאַנציעלע חובות אין ענגלאַנד.

לאָנדאָן, 11 (ספ. טעל.). די טעג ווערט דאָ ערוואַרט דאָס אָנקומען פון פראַנצויזישען פינאַנץ-מיניסטער קאַיאָ.

קאַיאָ'ס קומען קיין לאָנדאָן שטעהט אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס פראַנקרייך האַלט איצט אין רעגולירען איהרע חובות אין ענגלאַנד.

אָפּשאַפען פעסער און וויזעם
פאָדערט די אינטערנאַציאָנאַלע קאָמוניקאַציע-קאָנפערענץ.

פראָג, 11 (ספ. טעל.) די אינטערנאַציאָנאַלע קאָמוניקאַציע-קאָנפערענץ, וואָס קומט איצט פאָר אין פראָג, האָט אָנגענומען אַ רעזאָלוציע וועגען אָבשאַפען פעסער בכלל און בפרט וועגען אָבשאַפען יעדען מין וויזעס.

דער דאָזיגער בעשלוס וועט אין די נאָהענטסטע טעג מיטגעטיילט ווערען דער פעלקער-ליגע.

בעשטראָפט דעם פעטריקאָווער מאַגיסטראַט.

פעטריקאָוו, 11. (טעלעפאָניש) דער היגער פינאַנץ-אַמט האָט דורכגעפיהרט אַ קאָנטראָלע אין מאַגיסטראַט און ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער מאַגיסטראַט האָט גענומען פון פערשידענע פערזאָנען און אינסטיטוציעס רעכנונגען אָהן שטעמפעל-מאַרקעס.

די מלוכה האָט צוליב דעם געליטען גרויסע הזיקות. דער מאַגיסטראַט איז דעריבער בעשטראָפט-געוואָרען מיט 25,000 זלאָטעס.

אויך די אויסשטעלער פון די רעכ-נונגען זענען בעשטראָפט געוואָרען מיט אַזאַ סומע.

די פראָבלעמען,
וואָס וועלען בעריהרט ווערען אויף דער נאָהנטסטער זיצונג פון ציוֹנ. אַקציאָנס-קאָמיטעט.

לאָנדאָן. (י.ט.אַ.) דעם 22-טען ה. ח. קומט זיך צונויף אין לאָנדאָן דער אַקציאָנס-קאָמיטעט פון דער ציוניסטי-שער אָרגאַניזאַציע. אויף דער זיצונג וועלען בעטראַכט ווערען אַ רייהע פראָ-בלעמען פון ערשטקלאַסיגער וויכטיג-קייט. צווישען אַנדערע וועט דער אַק-ציאָנס-קאָמיטעט זיך בעשעפטיגען מיט דער פראַגע, ווי אַזוי צו פאַיילען דעם אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַל-היים אויף אַ געזונדער עקאָנאָמישער און פאָליטישער גרונדלאַגע. עס האַנ-דעלט זיך וועגען אויסאיבען אַ דרוק אויף דער מאַנדאַט-מאַכט, אַז זי זאָל זיך בעציהען פאָזיטיווער צו די יודישע נאַציאָנאַלע פאָסטולאַטען.

גרויסע היצען
אין אמעריקא.

ניו-יאָרק, 11 (ספ.) פון אַלע געגענדען קומען-אָן ידיעות וועגען גרוי-סע היצען. די טעמפעראַטור אין ניו-יאָרק האָט די לעצטע טעג דערגרייכט 94 גראַד.

די צייטונגען מעלדען וועגען אַ סך טויט-פאַלען צוליב די היצען. די פאַר-מער'ס זענען שטאַרק פערצווייפעלט, ווייל ס'איז פערהאַן אַ געפאַהר, אַז די תבואה זאָל פערברענט-ווערען, אויב ס'זאָלען נישט אָנפאַלען קיין רעגענס.

אַ באָמבע
אין דער וואוינונג פון אַ זשורנאַליסט.

בודאַפעשט, 11 (פאַט) אין דער וואוינונג פונ'ם ראַדיקאַלען אונגערישען זשורנאַליסט פערסיאַנאַ איז אויפגעריסען אַ באָמבע, וועלכע איז געוואָרפען-געוואָרען פון אַנ'אומבעוואוסטער האַנד.

די פאָליציי זוכט דעם וואַרפער פון דער באָמבע.

פערסיאַן איז געוועזען איינער פון די עדות געגען די געלד-פעלשער.

Dr. med. Rózaner
ספעציאַל-ארצט פאַר וועניריש און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג מיט קונסטליכ-בערג-זאָננע.
9 דזיעלנא 9,
1-טער שטאָק. טעלעפאָן 28-98
נעמט אָן פון 8–10 און פון 5–8..

געגען די שולדיגע אין דער ראַגאָווער קאַטאַסטראָפע
ווערט שוין צונויפגעשטעלט דער בעשולדיגונגס-אַקט.

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש) די אויספאָרשונג, וואָס ווערט געפיהרט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער באַהן-קאַטאַסטראָפע הינטער ראָגאָוו, האָט פעסטגעשטעלט, אַז די מאַכט האָט לעטענס געהאַט סקאַסירט, צוליב „שפּאָר-זאַמקייט", די טע-לעפאָן-אַפּאַראַטען. מ'האָט אויך סקאַסירט אין די צוגען די אַפטייקלעך. די באַהן-מאַכט איז אויך שולדיג דערין, וואָס מ'האָט נישט געקענט באַלד ערטיילען הילף די פערוואונדעטע, וועלכע האָבען געמוזט וואַרטען אויף דער ערשטער הילף 2 שעה.

געגען אַלע 4 אַרעסטירטע באַהן-בעאַמטע ווערט שוין צונויפגעשטעלט אַ בעשולדיגונגס-אַקט. דער בעשולדיגונגס-אַקט וועט אויך אַרומנעהמען די שולדי-גע, וועלכע זענען נישט אַרעסטירט געוואָרען

אַ נייע איבערקעהרעניש אין פאָרטוגאַל.
דאָרט נעהמט גאָרנישט קיין סוף צו דער „מאָראַלישער רעוואָלוציע".

וויען, 11 (ספ. טעל.) לויט ידיעות פון ליסאַבאָן איז דאָרט פאָרגעקומען אַ נייע מלוכה-איבערקעהרעניש.

דאָס מאָל האָט די מלוכה-איבערקעהרעניש דורכגעפיהרט דעם גענעראַל קאַמאָן, וועלכער האָט אַראָפּגעוואָרפען די רעגירונג פון גענעראַל דאַ-קאָסטאַ.

גענ. קאַמאָן האָט פאָרגעלעגט דאַ-קאָסטאַ'ן צוזאַמען צו שאַפען אַ רעגירונג. דער לעצטער האָט אָבער דעם פאָרשלאַג אָפּגעוואָרפען. קאַמאָן האָט דעריבער אַליין געשאַפען אַ רעגירונג און איבערגענומען דעם אַמט פון פרעמיער.

אַ שוידערליכער מאָרד און זעלבסט-מאָרד אויפ'ן ראָמאַנטישען באָדען.

ווילנאַ, 11 (טעלעפאָניש) נעכטען 7 פריה האָט זיך אין זאַקרעטער וואַלד (ביי ווילנאַ) אָפּגעשפּילט פאָלגענדע שוידערליכע טראַגעדיע.

פון וואַלד האָבען די דאַטשניקעס פלוצלינג דערהערט איינינגע רעוואָלווער-שאָסען, וואָס האָבען דערוועקט ביי די דאַטשניקעס אַ חשד. איינינגע דרייסטערע האָבען זיך געלאָזט צום אָרט, פון וואַנען די שאָסען זענען געגאַנגען, און צוקומענדיג נעהנטער, האָט זיך פאַר זיי אַנטפּלעקט פאָלגענדער שרעקליכער בילד. אין אַ קאַלוזשע בלוט זענען גע-לעגען אַ יונגערמאַן מיט אַ פריילין. ביי ביידע זענען געווען דורכגעשאָסען די די קליידער און די הענד זענען געווען פערבלוטיגט. ס'איז תיכף אַלאַמירט גע-וואָרען די פאָליציי, וועלכע האָט פון איהר זייט תיכף אַנגעזאָגט דער פראָ-קוראַטור.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, זע-נען די נעמען פון די קרבנות פון יונ-געמאַן עדוואַרד קריסינצק 36 יאָהר אַלט, און פון דער פריילין העלענאַ 20 יאָהר אַלט. דער מאָרד און זעלבסט-מאָרד איז דורכגעפיהרט געוואָרען אויפ'ן ראָמאַנטישען באָדען. דאָס יונגע פאָר'ל האָט זיך אַ לענגערע צייט גע-ליבט, נאָר צוליב די שטערונגען, וועל-כע זיי האָבען בעגעגענט צום הייראַ-טען, האָבען זיי בעשלאָסען אַנ'ענדע צו מאַכען מיט'ן לעבען.

נעכטען פריה זענען זיי געקומען אין זאַקרעטער וואַלד, וואו נאָך די לעצטע ליבעס-ערקלערונגען האָט דער יונגער-מאַן פריהער דערשאָסען זיין געליבטע און נאָכדעם זיך אליין. ביידע זענען געפאַלען פערוואונדעטע פון די קוי-לען, אָבער זעהענדיג, אַז זיי לעבען נאָך, האָט דער יונגערמאַן מיט אַ ראַ-זיר-מעסער איבערגעשניטען פריהער זיין געליבטער און נאָכדעם זיך אַליין די בלוט-אַרטעריעס פון האַנד, פון וואָס ס'איז ביי זיי אָבגעלאָפען דאָס בלוט און זיי זענען קורץ נאָכדעם אויסגע-גאַנגען.

ביים יונגען-מאַן האָט מען נאָכדעם געפונען אַ בראַונינג און אַ ראַזיר-מע-סער. קיינע דאָקומענטען האָט מען ביי זיי נישט געפונען, אַזוי אַז תחילת האָט מען נישט געוואוסט ווער זיי זענען. ווי מיר דערוויסען זיך אָבער, איז דער יונגערמאַן געווען אַ בעאַמטער. זיין פאָטער איז אָנגעשטעלט אין מאַגיסטראַט אַלס מודעה-קלעבער. די ביידע הרוגים זענען אָבגעפיהרט געוואָרען אין מתים-שטיבעל פון „יאַקוב".

דער שוידערליכער פאָרפאַל האָט אין שטאָדט געמאַכט אַ שווערען רושם.

Dr. PRYBULSKI
וואָלאָדזקאַ 1 טעלעפאָן 38 25.
וועניר. און האָר- הויט-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע. בעהאַנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האָר-אויספאַל) און רענטגען-שטראַהלען.
נעהמט אָן פון 9–1 און 4–8 אָוונט דאַמען: פון 4–5

Dr. med. J. POLAKOW
ספעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען
KONSTANTYNOWSKA 37a Tel. 39-75
נעמט אָן פון 5–6.30 אָוו. אַנדערהיים און פון 2–3 אין דער לעטשניצע אויף ייערס מאַרק פעטריקאָווער 294 166

יעדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז בעסער מעבעל
וואָהנונגס, עסצימער, נייע מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו.
צאָהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19 (דזיעלנאַ)
און מעבעל-געשעפט, (פריוואַט-וואוינונג שענקעוויטש 39) ביי מיר איז שטענדיג פערשיד. נענוצטע מעבעל און גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.
1374

וויכטיג פאַר לעטניקעס!
בעפאָר איהר געהט קויפען, איבערצייגט אייך, — דאָס נאָר אין דער פאַבריק
ש. שוואַרצאָווסקי
24 פּולנאַצנאַ 24
בעקומט איהר שטעט אויף לאַגער אין גרויסען אויסוואַהל:
פאַטענטירטע פעלד-בעטען פון דער בעוואוסטער מאַרקע „Palma-Patent" מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר,
מעטאַל-בעטען, לעזשאַקעס, האַמאַקעס, קינדער-בענקלעך, קינדער-שפּאַציר-וואָגענס צו 60 זל.
פעלד-בעטען מיט ווענטלעך צו 18 זל.
אַלעס צו קאָנקורענץ-פרייזען!

קאָנצעסיאָנירט דורך דער עלעקטראָוניע.
ווער סוויל האָבען אַ ליכטיג לעבען!
זאָל קומען צו דער בעוואוסטער פירמע
ב. ראַטביין
קאָנסטאַנטינער 3
וועלכע פיהרט אויס אַלע אַרט עלעקטרישע אַנלאַגען, ליכט און קראַפט גרויסער אויסוואַהל פון עלעק-טרישע אַרטיקלען. צו ערמעסיגטע פרייזען.
קומט און איבערצייגט אייך!

צו דער פערלאָבונג פון מיין פריינד
פישל שיניאַק (אויס לאָדז)
מיט פרל. גיטל בערקמאַן (אויס בזשעזשין)
גראַטולירען מיר הערצליך און ווינשען אייך, דאָס אייער גליק זאָל שיינען ווי די זונענשטראַהלען און פרוהלינג.
פנחס וואַלדערמאַן און פרוי.
669

Dr. med.
WOLF EYCHNER
Zgierska 38, tel. 34-72
ספעצ. פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 6 ביז 8 אָוונד.
פון 12 ביז 1 מיטאָג אין דער לעטשניצע אויף נייערם מאַרק, פעטריקאָווער 294.

Dr. med. Braun
ספעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האָר אויספאַל).
23 פּאָלודניאָווא 23
— — טעלעפאָן 40-26, — —
נעהמט אָן פון 8–12 און פון 5–8 אָוונד.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
12 יולי 1926

פרויען

און דאך נישט גלייכע!

מיט א פאר טעג צוריק והאט דער „פאריזער היינט" אפגעדרוקט אנ'אפע־נעם בריף פון דער פרוי פון שלום שווארצבארד, אין וועלכען זי פעררופט זיך אויף דעם קלאנג, אז עס ווערט לטובת איהר געזאמעלט געלד, און זי בעט דעריבער, אז דאס זאל נישט געטון ווערען.

זי וויל נישט האבען קיין נדבות — האט זי ערקלעהרט — ווייל זי קאן אדורכקומען מיט איהר אייגענער ארבייט.

סיי איהר מאן, סיי זי האבען זיך אין פאריז דערנעהרט פון זייגערמאכעריי.

איצט קומט אן א ידיעה פון פאריז, אז די פרוי פון דעם ערמארדעטען אטאמאן פעטליורע האט געמאלדען אין געריכט, אז זי וועט ארויסטרעטען מיט א פריוואטער געלד־תביעה געגען דעם מערדער פון איהר מאן.

די אלמנה, נעבעך, וויל אלזא, האבען שאדען־ערזאץ, און אז איהר גרויסער פערלוסט און צער זאל בעלוינט ווערען דורך א געוויסער סומע געלד, וואס דאס געריכט וועט איהר צו'פסק'ע־נען — אדער נישט־צו'פסק'ענען.

דער מאן איהרער איז געווען לייס־טונגס־פעהיג, און, וואהרשיינליך, געגע־בען נאך גרויסע האפנונגען אויף דער צוקונפט...

אין אינמיטען איז די האפנונג אי־בערגעריסען געווארען נישט דורך גאט'ס גערעכטיגער האנד, נאר דורך א שטראפענדיגע האנד פון א מענשען— די אויסזיכטען אויף דער צוקונפט זענען פערטונקעלט געווארען.

און דא קומען צום אויסדרוק צוויי פרויען־כאראקטערען.

איינע זאגט זיך אפ פון געלד־שטיצע, און וויל נישט קיין שום מאטעריעלישע סאטיספאקציע פאר דעם מאנ'ס גערעכ־טיגען טאט, און די צווייטע פאדערט מאטעריעלע בעפרידיגונג פאר דעם צארן פון דער פערשפעטיגטער גערעכ־טיגקייט, וואס האט געטראפען איהר מאן.

די ערשטע האט שווער און ביטער געארבייט אין דער פרעמד מיט איהר מאן, דעם ארימען זייגערמאכער—

די צווייטע האט אפשר אויך צוזא־מענגעארבייט אין דער היים, אין דער בלוטיגער אוקראינע מיט איהר מאן דעם אטאמאן, און — דאך, ווי פערשי־דען זענען זיי די תביעות פון די דאזי־גע צוויי פרויען. ווי פערשידען זענען זייערע טענות צו דער עפענטליכקייט!

מז.

נישט קיין דיקטאטאר נאר א דירעקטאר.

דער נייער שטראם אין די דעמאקראטישע מלוכות.

די פראנצויזישע רעגירונג פון בריאנ'ס און קאיא האט קוים בעקומען א מעהר־הייט פון 22 שטימען אין פארלאמענט. אין אזעלכע בעדינגונגען איז די דוי־ערהאפטיגקייט פון א רעגירונג נישט זיכער און דער לעצטער רעגירונגס־קריזיס האט בעוויזען, אז דער פראנ־צויזישער פארלאמענט איז אלץ נישט בכח צו שאפען קיין מעהרהייט, אויף וועלכער די רעגירונג זאל זיך קענען שטיצען. דער קאמף, וועלכען די פראנצויזישע סאציאליסטען האבען אנגעהויבען צו ראטעווען די פינאנצען דורך בעלאס־טען מיט שטייערען די בעזונדערע קלא־סען, האט צוקלאפט דעם לינקען קאר־טעל. דער ראדיקאלער לאגער האט זיך נישט געקענט דעצידירען אויף א קאמ־פראמיסלאזע פאליטיק.

דאס איינציגע, וואס האט זיך געלא־זען ערצילען איז דאס ווידערהאלטע ווענדען זיך פון בריאנען צו קאיא, אז ער זאל מיט זיין אויטאריטעט פון פי־נאנציעלע פאכקענטעניש, מיט זיין אר־גאניזאציאנס־טאלאנט און זיין איינפלוס אין לינקען לאגער, העלפען בריאנען און דער פאליטיק צו געפינען א מיטעל־ליניע צווישען די צוויי לאגערען, צווי־שען וועלכע ס'איז פערהאן א תהום נישט נאר פון אינטערעסען, גאר אויך פון וועלט־אנשויאונג. דער קאמף צווי־שען די צוויי לאגערען פיהרט זיך נישט נאר אין פראנקרייך נאר אין גאנץ איי־ראפא. אפילו אין ענגלאנד, וואו די רעגירונג ווערט כלומר'שט א מעהרהייט אין פארלאמענט איז דער דאזיגער קאמף זעהר א דראמאטישער.

די דרום־לענדער ווי שפאניען, איטאל־יען און גריכענלאנד האבען דאס דא־זיגע פראבלעם געלעזען דורך א דיק־טאטור פון איינצעלנע מענשען, דער־שטיקענדיג מיט ברוטאלער קראפט יע־דען ווידערשטאנד געגען דער דאזיגער דיקטאטור. די רעגירענדע דיקטאטארען האבען דארט אונטער זיך די אונטער־שטיצונג פון דער הערשענדער פארטיי און געגען זיך נאר דעם פראטעסט פון איינצעלנע מענשען ביי א פולשטענדיגע גלייכגילטיגקייט פון די גרויסע פאלקס־מאסען.

אין די לענדער מיט א דעמאקרא־טישער טראדיציע קען א דיקטאטור פון א רעאקציאנערען אינדיווידואום נישט האבען קיין קיום.

אין פאריז האט מען אין די לעצטע צייטען פיל גערעדט וועגען דער דיק־טאטור פון קאיא אין פראנקרייך, צוליב די בעפולמעכטיגונגען, וועלכע ער האט פערלאנגט און פון וועלכע ער האט אפהענגיג געמאכט דאס אנעהמען פון דער טעקע פון פינאנץ־מיניסטער אין איצטיגען קאבינעט.

אבער אנשטאט דיקטאטור האבען די איצטיגע דעמאקראטען צוגעטראכט עפיס אנדערש אזוי־גערופענע בעפולמעכטי־גונגען, די דעמאקראטען, וואס פער־לאנגען בעפולמעכטיגונגען זאגען בלויז, אז אויב זיי וועלען די דאזיגע בעפול־מעכטיגען נישט בעקומען, וועלען זיי זייער ארבייט נישט פיהרען. אזוי האט זיך אויסגעדריקט קאיא אין פראנקרייך, אז די מלוכה איז א געשעפטס־אונטער־נעהמונג און ער וויל ווערען דירעק־טאר פון דער דאזיגער פירמע וואס הייסט „פראנקרייך", וועלכע געפינט זיך אין צאהלונגס־שוועריגקייטען. דע־ריבער פערלאנגט דער „דירעקטאר" קאיא בעפולמעכטיגונגען, כדי ארויסצו־בעקומען די פירמע „פראנקרייך" פון די שוועריגקייטען.

דער דאזיגער מאדערנער שטראם פון איבערטוישען דאס ווארט דיקטא־טאר אויף דירעקטאר געהט איצט אדורך איבער אלע אזוי־גערופענע דע־מאקראטישע לענדער.

דער דאזיגער נייער שטראם איז גע־ווען דער תוכן פון דער דעבאטע וועגען ענדערען אונזער קאנסטיטוציע. אונ־זער רעגירונג קען בשום אופן נישט חושד זיין אין וועלען ווערען דיקטא־טאדין, אבער די פאדערונגען וואס זע־רען געשטעלט די פארשטעהער פון סיים האבען אלע סימנים פון די פא־דערונגען פון א פירמא־דירעקטאר, וועל־כער וויל זיך אונטערנעהמען צו ברענ־גען אין ארדנונג א פערנאכלעסיגט גע־שעפט. די דיסקוסיע איז נאך לפנים, ווייל האט דאך אונזער פרעמיער בפירוש ערקלעהרט, אז אויך דער רעגירונגס־פראיעקט וועט אבגעווארפען ווערען, וועט די רעגירונג ציהען די געהעריגע קאנסעקווענצען. און וואס די קאנסעק־ווענצען וועלען זיך אויסדריקען, וועגען דעם האט דער פרעמיער נישט גערעדט.

אין די לענדער, וואו ס'קען נישט גע־שאפען ווערען קיין שטארקע פארלא־מענטארישע מעהרהייט מאכט דאס דעם איינדרוק, וואו אין א געשעפט, וואו די שותפים קענען נישט אדורכקומען צווי־שען זיך, ווערט בעשטימט א נייטרא־לער דירעקטאר, וועלכער זאל פיהרען מיט דעם געשעפט. און אויך א מלוכה, איז אזא מין געשעפטס־אונטערנעהמונג, ווי עס וויל דער פראנצויזישער פינאנץ־מיניסטער קאיא, איז מאקי נויטיג אנ'ענערגישער דירעקטאר.

אין רוסלאנד.

איינדרוקען פון ראובן ברייני.

איבערגעדרוקט פון נ. י. „טאג"
מיט דער ערלויבניש פון מחבר

די ערשטע טעג אין מאסקווע האב איך געגלויבט, אז איך בין אריינגעפא־לען אין א מין לאבירינט; עפעס פער־דרעהטע, פערקרימטע, פערשלונגענע וועגען; אוממעגליך געווען צו בעמער־קען, אויסצוגעפינען דעם אריינגאנג אדער דער ארויסגאנג. וועניג בעלייכ־טונג; אין איין פונקט א סך וועג־ווייזער, אין געוויסע פונקטען גאר קיין וועג־ווייזער. איך האב עטליכע טעג ארומגעבלאנדזשעט און מיר האט זיך געדוכט — ניין, איך בין געווען איבער צייגט, — אז א סך בלאנדזשען ארום מיט מיר און קאנען נישט געפינען קיין אויסוועג. עפעס דרעהען מיר זיך ארום אהין און אהער און קעהרען זיך צוריק צום זעלבען פונקט.

איך האב אנגעוואוירען יעדע אריענ טאציע: עפיס א צושטאנד פון א מין הין־הער־פלעט. איך האב פערלוירען די אריענטאציע נישט נאר פונ'ם ארט, וועלכען איך געפין זיך, נאר אויך די אריענטאציע פון דער צייט.

געווען מאמענטען ווען איך האב גע־קענט גלויבען, אז איך בין דורך א צוי־בער, כשוף, עפיס ארויפגעפלויגען אדער ארונטערגעפאלען אויף אנ'אנדער פלא־נעט, וואו עס הערשען אנדערע נאטור־געזעצען, אנ'אנדער פסיכאלאגיע, אנ־דערע סאציאלע ארדנונגען — אלץ אנ־דערש.

איך האב א פאר טעג געלעבט, גע־שוועבט אין א עולם התהו.

איך האב אויס־עזוכט אלטע בעקאנ־טע, געוועזענע פריינד, פערוואנדטע, געמאכט נייע בעקאנטשאפטען מיט אונ־בעקאנטע מענשען. נייגעריג האב איך געפרעגט דעם וועג, וואו געפין איך זיך, וואס ווייסען זיי, וואס דענקען זיי, וואו איז דער לייכט־שטערן? וואוהין לויפען אדער קריכען דאס אלע, אלע? וואו איין, וואו אויס?

און מערקווירדיג, די מענשען רעדען נישט קיין קלארע דבורים, עפעס שטאמ־לען זיי, איקעווען זיי, אדער זיי שווייגען אינגאנצען. הערען מיך אויס נייגעריג, אויפמערקזאם און — שווייגען רעטזעלהאפט, אדער זיי ענטפערען מיר מיט רמזים, וואונקען, מיאמלען, אדער זיי רעדען מיט מיר מיט אונבעקאנטע ראשי תיבות. עפעס ווארטען זיי אפ, פארשען מיך אויס. נישט איך גלויב זיי, נישט זיי גלויבען מיר. זיי גלויבען אז איך זאג איינס און מיין כונה, מיין אבזיכט, איז עטוואס אנדערש. און איך אויך דאסזעלבע: אויך מיר שיינט, אז אין זייערע אפגעריסענע, אפגעהאקטע ווערטער ליגט נאך אנ'אנדער מיין, אנ'אנדער זין...

מיינע ברידער, מיינע שוועסטער, מיינע פריינד — און דאך האט אונז עטוואס פאנאנדערגעריסען, צעשיידט, עפיס פערפרעמדט. מיר האבען אויפ־געהערט צו פערשטעהן איינער דעם צווייטען. זיי שיינען מיר ווי די פער־לוירענע עשרת שבטים.

* * *

נאך צוויי־דריי טעג האב איך ארומ־געבלאנדזשעט אין לאבירינט. ארומטא־פענדיג אין דער פינסטער, האב איך זיך אנגעשטויסען רעכטס און לינקס אן גוטע פריינד, און זיי האבען מיך צוגעפיהרט צו ליכטיגע פונקטען.

און פון טאג צו טאג איז מיר קלא־רער, פערשטענדליכער און בעגרייפלי־כער געווארען די לאגע. איך האב אויס־געהערט, אויסגעפארשט די געגענגעזעצ־ליכע מיינונגען, די פערשידענסטע אנ־זיכטען: איך האב געהאט לענגערע געשפרעכען מיט די פיהרענדע גייסטער פון דער רעגירונג, מיט צופרידענע און אומצופרידענע, און טעגליך האב איך זיך געמוזט איבערצייגען, אז זעהר פיל ליגענס און אומזין ווערען בייזוויליג פערשפרייט אין דער אייראפאאישער און אין דער אמעריקאנישער פרעסע וועגען דער סאוויעט־רעגירונג.

איך רעד פארלויפיג גאר וועגען מאסקווע.

ערשטענס, און דאס איז דאס וויכ־טיגסטע, וויל איך זאגען, אז דאס מענשליכע לעבען איז דא היינט צו טאג און צו נאכט פיל זיכערער אלס אין אנדערע הויפט־שטעדט אין אייראפא און גאנץ בעזונדערס א סך זיכע־רער, ווי אין ניו־יארק.

אמת, דאס לעבען איז זיכערער גע־ווארען. די מענשען זענען געווארען א סך מענשליכער.

איך האב גוט געקענט מאסקווע פון אמאל. דא האב איך געלעבט, געלערנט, און דא, אין מאסקווע, האב איך אנ־געהויבען מיין ליטעראַרישען לעבענס־וועג. מיט 38 יאהר צוריק האב איך פערלאזען דאס צאריסטישע מאסקווע.

ווי גרויס איז די ענדערונג, ווי אנ־דערש פיהל איך זיך דא אלס יוד, אלס מענש. לגמרי אנ'אנדער וועלט, אנ'אנ־דער לעבען.

עס איז אנ'אנדער וועלט, אנ'אנדער לעבען — אבער וואוהין פיהרט דאס אלץ? אמת, זיכערער איז דאס לעבען געווארען, אבער מיט וואס פאר אנ־אינהאלט ווערט דאס לעבען אויסגע־פילט, וועלכע נייע ווערטען ווערען געשאפען, און וואס איז זייער אפשא־צונג? אין דעם הערשט נישט קיין זי־כערקייט.

איך געה אין גאס שפאצירען, איך מארשיר איבער די הויפט גאסען טווערסקאיא, קוזנעצקי, מיאסניצקאיא א. ד. גל., אויף די עקען אט די גא־סען העגגען שילדען מוט פעטע, גרוי־סע אויפשריפטען: „די געהענדע ווע־רען געבעטען נישט צו פערשטעלען דעם וועג, נישט צו שטופען זיך, דענקט וועגען די אנדערע!"

און די מענשען שטופען דאך. אין די שטונדען, ווען די גאסען זענען פול, זעהט מען, אז די מענשען דא קענען נישט געהן ווי געהעריג. געהן און נישט פערשפארען דעם וועג דעם צווייטען. די מענשען לויפען אדער קריכען, שטו־פען זיך אדער וואקלען זיך ווי שכור'ע — זיי קרייצען איבער דעם וועג, פערפלאנטער'ן זיך, געהען און קריכען ארויף איינער אויפ'ן אנדערען, פער־האלטען איינער דעם אנדערען. עס מאכט דעם איינדרוק, ווי קיינער ווייסט נישט וואוהין ער געהט, וואוהין ער וויל. אט דער גאנג ערינערט דעם גאנג פונ'ם יודען, ווי שאגאל האט עס געמאלען אין זיין בעקאנט בילד, דער יוד געהט, פליהט איבער דעכער, ער פליהט, קריכט. שפרינגט אין קרומע ליניעס, אין זיג־זאג.

ווען אנאטאל פראנס האט אמאל בע־זוכט בערלין, האט ער נאכדעם סאר־קאסטיש אויסגעלאכט די „ארדנונגס־מעסיגע" פוס־געהער אין די גאסען, די געהען נאר רעכטס, און די — לינקס. אלץ געהן ווי אויפ'ן שנור, בעוועגען זיך אין בעשטימטע ריכטונגען ווי אנ־געצויגענע אויטאמאטען. אנאטאל פראנס האט זיך געפיהלט ווי די פרייסען וואלטען איהם בערויבט די פרייהייט צו בעוועגען זיך ווי ער וויל און אין וועלכער ריכטונג ער וויל. אין קליינ־קייטען, מיינט ער, דארף נישט זיין קיין צוואנג.

ניין, רעגולירטער גאנג, בעשטימטע ריכטונגען פאר די גאסען מאסען - בע־וועגונג, — דאס זענען נישט קיין קליי־ניגקייטען. די בעוועגונג אין די גאסען פון די מאסען פוס־געהער, פון די אוי־טאמאבילען און פון די איזוואשטשיקעס, דאס כאראקטעריזירט די איינצעלנע מענשען, די מאסען און דאס פאלק. דאס סאוויעטען רוסלאנד געהט, לויפט, פלאנטערט זיך, ווערט געשטרוי־כעלט, שטופט זיך פארווערטס, — אבער עס בעוועגט זיך, דוכט זיין אייגענעם וועג.

* * *

די ערשטע פאר טעג האב איך נישט אויפגעזוכט מיינע ברידער. די יודען זענען צעווארפען איבער דער גאנצער שטאט, קיינער איז נישט פריי צו נע־מען א וואוינונג וואו ער וויל, וועלכע ער וויל א. ד. גל. גאנץ מאסקווע בע־הערשט די פלאץ - פראגע. יעדער איז בערעכטיגט נאר אויף א געוויסער צאל ארשין; יעדען ווערט זיין פלאץ, זיין וואוינונג בעשטימט פון די פערשידענע סאיוזען. ווער עס האט געהאט א גרע־סערע דירה, האט מען איהם אפגע־שטעלט נאר א געוויסען פלאץ, די צי־מערען — לויט די נפשות, און מ'האט אין די אנדערע צימערען אריינגעזעצט פרעמדע, אומבעקאנטע שכנים, א מיש־מאש, יודען מיט קריסטען, ניכטערע מיט שכור'ע, געבילדעטע מיט אומגע־בילדעטע. עס הערשט אנ'ענגשאפט, א צוזאמענדריקונג — עס ווימעלט, עס קאכט פון מענשען, קלאסירטע און דע־קלאסירטע. די שארפע גרעניצען, וואס האבען פריהער געהערשט צווישען יו־דען און קריסטען, אט די גרעניצען זענען אפגעמעקט.

איך האב די ערשטע פאר טעג נישט אויפגעזוכט מיינע ברידער, מיינע אמא־ליגע פריינד און פערוואנדטע, ווייל איך האב פריהער געוואלט זעלבסט־שטענדיג קענען לערנען די נייע ראהם, די לייסט, אין וועלכער די יודען זענען אריינגעשטעלט געווארען. איך האב גע־וואלט פריהער בעקומען אנ'אלגעמיינעם איינדרוק פון מאסקווע, פון סאוועט רוסלאנד, פונ'ם נייעם סארט לעבען, און נאכדעם אריינגעהן אין די פרטים, און איינצעלהייטען.

איך וואוין אין גרעסטען האטעל פון מאסקווע, וואו עס וואוינען א סך אויס־לענדער, אבער זעהר וועניג יודען. אויפ'ן דריטען טאג האבען מיך די ברי־דער דערקענט און מיין אנקומען אין מאסקווע איז געווען די גרעסטע איבער־ראשונג אין דער יודישער וועלט.

נײַער פאָלקסבלאַט
12. יולי 1926.

דאָס לאָדזער לעבען

נײַער פאָלקסבלאַט
12. יולי 1926.

די לעצטע געשעהענישען אין דער לאָדזער קהלה

האָמוניקאַט פונ'ם האַמיטעט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין לאָדז.

אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעצטע געשעהענישען אין דער לאָדזער קהלה, האָט דער ציוניסטישער קאָמיטעט פאַר נויטיג צו ערקלערען פאָלגענדעס:

גלייך ביים אָנפאַנג פון דער עקזיסטענץ פון דער ניי-געוועהלטער קהלה האָט די „אגודה" בעוואוסטזיניג נישט דערלאָזט צו קיין ראַציאָנעלער אַרבייט. די זיצונגען פון דער קהלה-פערוואַלטונג האָבען אויסגעפולט הייסע און אונגאויפהערליכע קאַמפען צווישען די „אגודה'ניקעס" מיט די אַלעקסאַנדערער חסידים וועגען מקוה און אַ עירוב. עס איז נאָך נישט געהערט געוואָרען ביי יודען, אַז מענשען, וועלכע האַלטען זיך פאַר תורה-היטער זאָלען נישט קאָנען זיך פערשטענדיגען און צווישען זיך אַדורכקומען אין ענינים פון כשרות. ווען, למשל, די אַלעקסאַנדערער חסידים האָבען געהאַלטען, אַז אַנ'עירוב וואָס וועט אָפּקאָסטען 5,000 זל. וועט זיין אַ כשר'ער, האָבען די אגודה'ניקעס געטענה'ט, אַז נור דאַן וועט מען מעגען טראָגען אום שבת, ווען דער עירוב וועט אָפּקאָסטען 25,000 זל.

אויף צו רעמאָנטירען אַ שטאָדט-מקוה, וועלכע געפינט זיך אין די ערגסטע סאַניטאַרע בעדינגונגען, האָט מען בעשטימט 100,000 זלאָטעס. די אגודה'ניקעס האָבען דערפאַר געשטעלט אַ תנאי, אַז די קהלה זאָל בעשטימען 50,000 זלאָטעס פאַר זייערס אַ פּריוואַט-מקוה אויף דלוגאַ-גאַס, פון וועלכער עס גענוסען זייערע פערמעגליכע אַנהענגער.

די „אַגודה" האָט זיך בעמיהט, דורך פערשידענע אינטריגעס און דענונציאַציעס ביי דער מאַכט – צו פּאַראַליזירען אַלע בעשלוסען פון דער קהלה-פערוואַלטונג, מיט וועלכע זי איז נישט געווען צופרידען. מען האָט סאַבאָטירט די זיצונגען, איבערגעריסען דעם קוואָרום עס איז אויך אָבגעוואָרפען געוואָרען דער מיט גרויס מיה צונויפגעשטעלטער בודזשעט פאַר'ן יאָהר 1925, וועלכער האָט פאָרגעזעהען סובסידיעס פאַר די פילאַנטראָפּישע און קולטורעלע אינסטיטוציעס, אָהן אונטערשיד פון ריכטונג, וועלכע געפינען זיך אין איצטיגען מאָמענט אין אַ קאַטאַסטראָפאַלען עקאָנאָמישען מצב. מען האָט געמאַכט אָבהענגיג דאָס ערטיילען אַ סובסידיע פאַר אַ אינסטיטוציע פון דעם „אויב זי וועט זיך אונטערוואַרפען אַ רעליגיעזער קאָנטראָל מצד דער „אַגודה"!

עס איז געוואָרען אַ מאָדע אויף אייגענער האַנד צו ווירטשאַפטען מיט קהלה-געלדער און עס האָט זיך געשאַפען אַ סיסטעם פון ביישפּיל-לאָזען פּראָטעקציאָניזם. עס איז געווען אַ פאַל, ווען אַ פערוואַלטונגס-מיטגליד האָט, געגען דעם ווילען פון קאַסירער, אַרויסגענומען געלד פון שופלאָד צו פערטיילען עס לויט אייגענעם איינזעהען. אין דער זעלבער צייט האָט מען אָבגעוואָרפען אַ עלכע פּאָזיציעס, ווי אַ סובסידיע פאַר'ן העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים. אַ סובסידיע פון 75 זלאָטעס פאַר'ן איינציגען יודישען קאָנסערוואַטאָריום אין תל-אביב, אַ סובסידיע פון 75 זל. פאַר'ן יודישען טורן-פעראיין „בר-כוכבא".

די שחיטה האָט בעדאַרפען, לויט אַ פּעראָרדנונג פון מיניסטעריום, איבערגענומען ווערען דורך דער קהלה. די דאָזיגע הכנסה וואָלט אומגעפעהר געקאָנט דעקען דעם גאַנצען בודזשעט פון דער קהלה, עווענטועל זיין גרעסטען טייל, און וואָלט אַזוי אַרום פערלייכטערט דער יודישער בעפעלקערונג ביים צאָהלען דעם קהלה-עטאַט. אָבער די חסידים פון די פערשידענע שאַטירונגען האָבען צווישען זיך נישט געקאָנט איינטיילען די פּאָסטענס פאַר זייערע מענשען (אַ שוחט זאָל בעקומען 1000 זל. אַ חודש), – און צוליב דעם טאַקי האָט נאָך די קהלה עד-היום נישט איבערגענומען די שחיטה. אין דער זעלבער צייט ווערט געפּלאַנט צו פערגרעסערען דעם גמינע-עטאַט פון 430,000 זל. אויף 780,000 זל. און עס זאָלען ווערען אַרויסגעשיקט 10 סעקוועסטראַטאָרען אויף ליציטירען די אונפערמעגליכע צאָהלער ביים איינקאַסירען פונ'ם עטאַט. עס זענען איבעראַל בעקאַנט די אונאָרדנונגען ביי דער קוילען פערטיילונג און ביי דער פּסח-אַקציע.

דער סאַבאָטאַזש פון זייער זייט איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז אויף אַ זיצונג פון ראַט האָבען די פערטרעטער פון די פעראייניגטע חסידים-פראַקציעס אָפּגעוואָרפען דעם פּראָוויזאָרישען בודזשעט, וועלכער איז אויף דער פערוואַלטונג זיצונג אָנגענומען געוואָרען מיט די שטימען פון די פערטרעטער פון די זעלבע פראַקציעס.

נישט וועלענדיג טראָגען די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דער דעזאָרגאַניזאַציע פון דער גמינע, פאַר דעם סיסטעם פון קאָרופּציע און פּראָטעקציאָניזם, און פאַר דער איגנאָרירונג פון די לעבענס-בעדערפנישען פון דער יודישער בעפעלקערונג, האָט די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אויפגעפאָדערט איהרע פערטרעטער אין דער קהלה-פערוואַלטונג מיט'ן ד"ר ראָזענבלאַט אַלס פּרעזעס פון דער קהלה-פערוואַלטונג אין דער שפּיץ, צייטווייליג זיך אָפּצוהאַלטען פון אַקטיווער מיטאַרבייט, – מיט דעם צוועק, כדי צוציהען די אויפמערקזאַמקייט פון דער יודישער געזעלשאַפט אויף דעם אונערהערטען צושטאַנד און כאַאָס וואָס הערשט אין דער לאָדזער קהלה, פון וועלכע עס איז דאָ נאָר איין איינציגער אויסגאַנג, פונאַנדערצולאָזען די קהלה און אויסשרייבען נייע וואַהלען.

די יודישע בעפעלקערונג אין לאָדז, פון וועלכע 53 פּראָצענט האָבען זיך אָפּגעהאַלטען פון די לעצטע קהלה-וואַהלען, איז מחויב צו לעגען איהר אויפמערקזאַמקייט אויף אַזאַ סיטואַציע, וועלכע קאָמפּראָמיטירט דעם פּרינציפּ פון יודישער זעלבסטפערוואַלטונג.

מיר האַלטען נישט פאַר נויטיג זיך אָפּצושטעלען אויף דעם אויסדרוק פון אונצוטרוי לגבי דעם פּרעזעס פון דער קהלה-פערוואַלטונג ד"ר ראָזענבלאַט, מצד 6 אַגודה'ניקעס, 1 פאָלקיסט און 1 מיטגליד פון דער אַלעקסאַנדערער פראַקציע ווי אויך אויף דעם אויפטו פון איינציגע פונקטען אינ'ם רעגולאַמין, וועלכע זענען פאַבריצירט געוואָרען אין כתירה מיט די פערפליכטענדע פאַרשריפטען און מיר געהען איבער צום טאָג-אָרדנונג.

---

12 מאָנטאַג א אב תרפ"ו	יולי. זון-אויפגאַנג 4,10 זון-אונטערגאַנג 6,57 לענג פון טאָג 14,24

קהלה.

(–) היינט קומט פאָר אַ זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג. אויף דער טאָג-אָרדנונג געפינען זיך די פונקטען: קאָמוניקאַטען, פּלעמעסען יודישע מתים, עטאַט און פאַרשלאַגען.

קראַנקען-קאַסע.

מעדיצינישע הילף פאַר אַרבייטסלאָזע.

(–) די קראַנקען-קאַסע האָט פעסטגעשטעלט די נאָרמען פאַר די גרופּען פון די אַרבייטסלאָזע אינטעלעקטועלע, וואָס געהמען איינמאָליגע אָדער שטענדיגע אונטערשטיצונגען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז די קראַנקען-קאַסע צוגעטרעטען איינצושרייבען די אינטעלעקטועלע אַרבייטסלאָזע, וואָס בעקומען אונטערשטיצונגען.

מיטינג

פון אנגעשטעלטע און פאַבריק-מייסטער.

(–) היינט קומט פאָר אַ גרויסער מיטינג פון ביוראָ-אָנגעשטעלטע און טעקסטיל-מייסטער'ס אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פאָדערונג, וועלכע די ביוראָ-אָנגעשטעלטע און טעקסטיל-מייסטער'ס האָבען אַרויסגעשטעלט צו העכערען די לוינען, לויט די הוספה, וועלכע איז בעשטימט געוואָרען פאַר די טעקסטיל-אַרבייטער.

„בריליאַנטען"...

(-) דער איינוואוינער פון פּעפּערגאַס 12 חיים בירנבוים איז געפאַלען אַ קרבן פון בריליאַנטען-אַפעריסטען, וועלכע האָבען ביי איהם אויסגענאַרט 180 זלאָטעס, וועלענדיג איהם פערקויפען גלעזלעך-„בריליאַנטען".

הייסע פרייזען

אויף געפרוירענע פיש.

(–) בשעתו האָט דער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט בעקומען אַ ידיעה, אַז עס זענען געברענגט-געוואָרען פון רוסלאַנד גרויסע טראַנספּאָרטען געפרוירענע פיש, וועלכע ווערען דורך די אימפּאָרטערען פערקויפט אויף זעהר הויכע פרייזען.

נאָך אַנ'אויספאָרשונג האָט זיך טאַקי אַרויסגעשטעלט, אַז דער פרייז פון 3 זל. 20 גר. אַ קילאָ, אויף וועלכע די פיש זענען פערקויפט-געוואָרען, איז מיט גאָרנישט בעגרינדעט.

צוליב דעם איז דער פישער יואל לובאַכינסקי פער'משפט געוואָרען צו 30 טעג אונבעדינגטען אַרעסט און צו בעצאָהלען 5000 זלאָטיס שטראָף.

טאַבאַטשנע.

(-) ביים קאַלישער וואָקזאַל האָט די פּאָליציי פערהאַלטען אַנטאָני העלער און פראַנטשישעק וואַיטשאַק, וועלכע האָבען געפיהרט אין זייערע טשעמאָדאַנען 13 קילאָ געשמוגעלטען אויסלענדישען טאַבאַק. דער טאַבאַק איז קאָנפיסקירט געוואָרען און די שמוגלער אַרעסטירט געוואָרען.

מיסבּרויכען

אין זגערזשער אַרבייטסלאָזען-פאָנד.

(ס) דער לייטער פון זגערזשער אַרבייטסלאָזען-פאָנד האָט מיטגעטיילט דעם מאַגיסטראַט, אַז ס'זענען דאָרט ענטדעקט געוואָרען מיסבּרויכען אויף אַ סומע פון 5 טויזענד זלאָטיס, דער פערדאַכט איז געפאַלען אויף איינעם פון די אָנגעשטעלטע.

טעלעפאָן-טאַריף

זאָל געהעכערט ווערען מיט 50 פּראָצענט.

(-) די טעלעפאָן-געזעלשאַפט האָט זיך געווענדעט צום האַנדעלס-מיניסטעריום מיט אַ מעמאָריאַל, אין וועלכען די טעלעפאָן-געזעלשאַפט מעלדעט, אַז זי האָט בדעה צו העכערען דעם טעלעפאָן-טאַריף אויף 50 פּראָצענט.

אין די מאָטיווען ווייזט די געזעלשאַפט אָן, אַז די אויסלענדישע מאָטעריאַלען זענען געשטיגען אויף 100 פּראָצ.

ס'איז אָבער נישט בעוואוסט, צי דאָס מיניסטעריום וועט ערלויבען צו העכערען אויף 50 פּראָצענט דעם טעלעפאָן-טאַריף.

קאָאָפּעראַטיוו ביים שליטען-מייסטער-פעראיין.

(–) לויט די איניציאַטיווע פון צענטר. יו"ר, האַנדוו. פערבאַנד (פּאָלודניאָווע 4) איז ביי דעם שליטען-מייסטער-פעראיין געגרינדעט געוואָרען אַ קאָאָפּעראַטיוו פאַר רויהשטאָף-מאַטעריאַלען.

ס איז געוועהלט געוואָרען אַ ראַט און אַ פערוואַלטונג, אין וועלכער עס זענען אַריין די ה"ה: געפּנער, האַמערמעש און ראַפּאַפּאָרט; קאַנדידאַטען: פינקעלשטיין, ברוידע און שניידערמאַן. אין ראַט: נויפעלד, לובלינסקי, זאַרעצקי, בערקאָוויטש, שימאַנאָוויטש און ראָזען; קאַנדידאַטען: קאַפּלאָוויטש און פ. האַמערמעש.

דער קאָאָפּעראַטיוו האָט שוין בעקומען אַ גרעסערע געלד-קרעדיט און די טעטיגקייט האָט זיך שוין אָנגעהויבען.

די גרעניצען פאַר דראָזשקאָזשעס.

(מ) דער מאַגיסטראַט האָט בעשלאָסען פעסטצושטעלען די גרעניצען פון דער שטאָדט, ביז וועלכע עס איז חל דער טאַריף פאַר דראָזשקאָזשעס.

פון דער מזרח-זייט זאַגאַיניקאָוואַ גאַס די באַהן-ליניע, גאָלעמביאַ און פּושעגדזעלניאַנאַ; פון דרום-זייט שעדלעצקאַ און טאָוואַראָוואַ, באַהן-וועג פון קאַלישער ליניע און וואָרזשימירעסקאַ; פון צפון-זייט; פּיוונאַ, אַלעקסאַנדראָווסקאַ, באַלוטער מאַרק, דוואָרסקאַ, לוואָווסקאַ, מאַרישינסקאַ און זשרודלאַנאַ.

בעקער-אַרבייטער ווערען נישט פערשטרייכען.

(–) אין דער בעקער-בראַנזשע איז דער סכסוך שוין ליקווידירט געוואָרען. די מייסטערס האָבען אונטערגעשריבען דעם פונקט פון דער פאָדערונג וועגען 8 שעה'דיגען אַרבייטס-טאָג, וואָס ס'איז געווען דער הויפּט-פונקט. ווע'ען די איבריגע פונקטען וועלען נאָך געפיהרט ווערען אונטערהאַנדלונגען.

קיין שטרייק פון די בעקער-אַרבייטער וועט שוין אַלזאָ נישט פאָרקומען.

נעכאַפּט אַ באַנדיט.

(–) דער לאָדזער אויספאָרשונגס-אַמט האָט בעקומען אַ פערטרויליכע ידיעה, אַז אין לאָדז האַלט זיך אויף דער געפעהרליכער באַנדיט יוזעף מישיאַק.

די אַרויסגעשיקטע פּינקציאָנאַרען האָבען איהם געפּאַקט אין נאָך אַ שיסעריי איז מישיאַק אַרעסטירט געוואָרען און אָפּגעפיהרט-געוואָרען אין טורמע.

געפאַנגען די מוטער פון אַנ'אונטער-געוואָרפענע קינד.

(–) נעכטען האָט מען ביי דער טיר פון לאָדזער קהלה-לאָקאַל ווידער אונטערגעוואָרפען אַ קינד.

צוליב דעם, וואָס די מוטער פון דעם קינד איז די לעצטע צ"ט אָפט געקומען אין דער קהלה בעטען שטיצע, האָט מען אין דעם קינד דערקענט ווער די מוטער איז.

זי הייסט רבקה פייגענבלאַט און וואוינט אויף טאָקאַזשעווסקאַ-גאַס 46.

מיט דער פערברעכערישער מוטער פעראינטערעסירט זיך די פּאָליציי.

„אַזאַזעל".

היינט – לעצטער טאָג פון צווייטען פּראָגראַם.

היינט געזעגענט זיך דאָס לאָדזער פּובליקום מיט'ן צווייטען גרויסען פּראָגראַם פון „אַזאַזעל". דאָס צווייטע פּראָגראַם האָט אין לאָדז גאָר שטאַרק אויסגענומען, די לידער און קופּלעטען זענען אויפגענומען פון דער גאַס און מ'זינגט זיי שוין אין יעדען יודישען הויז.

מאָרגען געהט שוין דאָס דריטע פּראָגראַם, וואָס זאָגט-צו צו זיין אַ שלאַגער איבער שלאַגער'ס. לאָדז וועט ממש אויפציטערן פון די אמת-קינסטלערישע און גלייכצייטיג פרעהליך-האַרציגע נומערן.

לאָמיר זיך גרייטען צום ד ר י ט ע ן פּראָגראַם פון „אַזאַזעל". ווער ס'האָט נאָך נישט געזעהן דאָס צווייטע פּראָגראַם – האָט נאָך צייט היינט.

פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20.

ערשטער יודישער וואַרשאַווער מיניאַטור-טעאַטער

„אַזאַזעל"

לעצטער בילינער טאָג

פון גרויסען 2-טען פּראָגראַם!

היינט, מאָנטאַג, דעם 12. יולי, 9 אין אָווענד. פּרייזען פון 75 גר. ביז 5 זלאָטעס.

בילעטען אין קאַסע אין פילהאַרמאָניע. בעמ.: ספעצ. עלעקטרישע וועגטילאַטאָרען קיהלען דעם זאַל.

„נישט קוקענדיג אויף דעם"...

איז דער „ראזוואי" חי׳ שטענדיג נישט גערעכט. און קיין שמיץ בעקומט ער נישט!

אין לאדז גאסטראלירט איצט די פאמארנ׳ער אפערע, און האט, ליידער, נישט קיין ערפאלג.

פארוואס זי האט קיין ערפאלג נישט — איז טאקי א גרויסע טראגע. לאדז איז דאך, כידוע, להוט אויף מוזיק, און האט דאך די לעצטע יאהרען גענוג צו זינגען און צו זאגען...

היינט ווער רעדט נאך, אז אין דער דאזיגער אפערע זענען בפירוש דא א פאר גוטע זינגער, ווי, בערטא גראוו-פארד און יאן קיפורא — איז דאך אוודאי א קשיא!

פאקט בלייבט אבער א פאקט, און אין „סקאלא"-טעאטער איז ווייט נישט געפאקט. (פון מיילאנד׳ער „סקאלא" ביז דער לאדזער „סקאלא" איז, א סברא, א גרויסער אונטערשיד!)

געהט נעבעך דער לאדזער „ראזוואי" ארום אהן א קאפ — וואס ס׳איז אפילו זיינס אנ׳אלטע אייגענשאפט, — און דינגט ארויס אויף זיינע שפאלטען אזא רעכשיטאמיוו:

„איך רעכען, אז נישט פאר אלע לאדזער איז עס א מניעה, וואס אין דער גאנצער טרופע פון דער פאמער-נער אפערע, וועלכע בעשטעהט פון 80 פערזאן איז קיין איין יוד נישטא, וואס דער גאנצער ארקעסטער בעשטעהט פון בלויז קריסטען, (אדרבא — שרייבט דער „ראזוואי" - געפינט מיר אין גאנץ פוילען נאך אזא ארקעסטער!) און נישט קוקענדיג אויף דעם איז עס זעהר א גוטע אפערע!"

אזעלכע טענות צו דער לאדזער גע-זעלשאפט האט אונזער ליבהארציגער „ראזוואי", און אז ער געהט ארום אהן א קאפ, אין דעם איבערצייגט אונז דער „נישט קוקענדיג אויף דעם"...

אין זיין טיפען טרויער און קלאג פון דעם „סקאלא"-חורבן כאפט ער אבער איבער די מאס, ווי לצים זאגען.

ווארום — יש אומרים, אז מיט דער אבסאלוטער „ריינקייט" פון דער פא-מערנער אפערע איז די געשיכטע שטארק איבערגעטריבען:

ס׳איז א סברא, אז ווען מ׳זאל זיך שטארק בעטען ביי בערטע גראוופארד, וועט זי זיך משנה-שם זיין אויף ביילע גראפמאן אדער גראפשטיין, און עס קאן אויך געמאלט-זיין, אז פון יאן קיפור,ן קאן זיך אויך אויסלאזען — א יום-כיפורים, הגם ער איז טאקע בעסער פון דיגאס׳ן און גרושטשינסקי׳ן.

א. א. ו. א. ו.

פאקט — ווי געזאגט — בלייבט אבער פאקט און די פאמערנער אפערע אין לאדזער „סקאלא" איז נישט געפאקט.

און ווער ווייסט, צי וועט דא עפעס העלפען, ווען מ׳זאל אפילו דעם גרוי-סען פאמערנער ארקעסטער פערפעס-טיגען מיט א פויז.ער בלאז-ארקעסטער, און איבערגעבען די „באטוטע" אין די בעניטע הענד פון דעם בעריהמטען די-ריגענט, ה׳ סעקרעטארשיק אליין!

ווי עס ווערט געזונגען — אזא רכש בעקומט זיך...

— —

פאר פרובען דער׳הרג׳ענען — אנדערהאלבען יאהר.

(או) נעכטען האט דאס לאדזער קרייז-געריכט בעטראכט דעם פראצעס געגען א געוויסען יעזעף וואיטשאק, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אז ער האט זיך געווארפען שלאגען און געפרובט

דער׳הרג׳ענען די 22-יאהריגע העלענא מיכא.

דאס געריכט האט אויסגעהערט א רייה עדות, וועלכע האבען בעשטעטיגט וואיטשאק׳ס שולד.

נאך דער רעדע פון פראקוראר און פערטיידיגער האט דאס געריכט פער-משפט וואיטשאק׳ן אויף אנדערהאלבען יאהר טורמע און צו בעצאהלען 90 זל. געריכט-קאסטען.

א בלוטיגע דארף-חתונה.

(–) אין דארף טרופטשין (ב׳י לאדז) איז עהערנעכטען פארגעקומען א בלוטי-גע חתונה.

דריי ארטיגע יונגע פויערים: מיסו-רא, קאראסעק און ליפסקי האבען זיך געליבט אין א געוויסער פענקאלאנקא און יעדער האט געוואלט מיט איהר חתונה-האבען.

פענקאלאנקא האט אבער סוף-כל-סוף בעשלאסען חתונה צו האבען מיט מי-סורא׳ן און די חתונה איז עהערנעכטען פארגעקומען.

אויף דער חתונה זענען אויך גע-קומען די 2 „ריוואלעס" און זיי האבען זיך אנגעש׳שיכור׳ט. פלוצלינג האט זיך אנגעהויבען א שיסעריי. דאס האט קא-ראסעק געשאסען צו ליפסקי׳ן מיט א רעוואלווער און איהם דער׳הרג׳עט.

פון רייכטום צו נויט און הונגער.

דער רעזולטאט: זיך אויפגעהאנגען אויף א בוים.

(–) א געוויסער יאן בוטשאק, א גוט-בעזיצער פון הינטער טשארנאטשין (ביי לאדז) איז געווען רייך און פערמאגט א סך וועלדער, פעלדער און געלד.

ער האט דאס געלד פערבארגט אויף פראצענטער פערשידענע גוט-בעזיצער און — ווי דער שטייגער איז — האט מען איהם א סך נישט אפגעגעבען.

די לאגע פון בוטשאק׳ן האט זיך ביסלעכווייז אזוי פערערגערט, אז ער האט פשוט געליטען נויט און הונגער.

עהערנעכטען איז בוטשאק אוועק צו זיינעם א בעל-חוב נעבען טשארנאטשין, ער זאל איהם אפגעבען 300 זלאטעס.

ווען דער בעל-חוב האט בוטשאק׳ן נישט געוואלט אפגעבען ס׳געלד און נאך דערצו איהם בעליידיגט — איז בוטשאק אוועק אין וואלד און זיך

אויפגעהאנגען אויף א בוים.

מ׳האט איהם שפעטער געפונען א טויטען.

Dr. med. R. STUPEL
12 Szkolna 12
הויט-און וועגערישע קראנקהייטען.
לוכטבעהאנדלונגען (רענטגען און קווארץ)
נעמט אן פון 8—10, 12—2 און פון 6-8 אוו. 880

אין אנשטאלט פאר געפונענע קינדער

(פון א בעווה).

אויף טראמוואיאווא 15 האלט דער מאגיסטראט אויס אנ׳אנשטאלט פאר געפונענע קינדער. אינ׳ם דאזיגען אנ-שטאלט ווערען אויפגענומען קינדער, וועלכע ווערען געפונען אין גאס און וועמענס עלטערען זענען אונבעקאנט...

עטליכע זשורנאליסטען אין דער בע-גלייטונג פון ראטמ. יחיאל יצחק בער-מאן, אלס מיטגליד פון דער אפטיילונג פאר עפענטליכע פערזארגונג ביים מא-גיסטראט, האבען בעזוכט דעם אנשטאלט.

אין ערשטען אויגענבליק ענטציקט די זעלטענע ריינקייט און ציכטיגקייט אין אלע אפטיילונגען פון דעם הויז. ס׳דארף האבען א ספעציעלע ליבע צו דער ארבייט פון ערציהען און פלע-גען קליינינקע קינדערלעך, וועלכע מ׳ברענגט אינ׳ם אנשטאלט אפטמאל ווען די קינדערלעך זענען אלט נאר צו עטליכע טעג. די דאזיגע ליבע און איבערגעבענהייט צו זייער ארבייט זעהט מען ביי די פלעגערינס און ער-ציהערינס פונ׳ם אנשטאלט.

אינ׳ם אנשטאלט געפינען זיך איצט 106 קינדער, דערונטער 57 יונגלעך און 49 מיידלעך.

צווישען די דאזיגע קינדער געפינען זיך אויך 8 יודישע: 2 מיידלעך און 6 יונגלעך, די קינדער האבען בעקומען נעמען פון דער פערוואלטונג פון אנ-שטאלט איין מיידעלע הייסט דארא, דאס צווייטע הייסט גוטשא, די 6 אונ-טערגעווארפענע יודישע יונגעלעך הא-בען בעקומען פאלגענדע נעמען פון דער פערוואלטונג פונ׳ם אנשטאלט: דוד, ליבוש, יצחק שמואל, אברהם, איזאק.

איינס פון די דאזיגע יונגעלעך, דער-צעהלט אונז דער פערוואלטער, איז דעם 23 יוני געפונען געווארען אויף שעקעוויטש-גאס 27 און ס׳איז אפגע-פיהרט געווארען אין 7-טען קאמיסאר-יאט, דארט איז דאס קינד געווען 6 טעג און די יודישע גמינע האט עס נישט געוואלט פון קאמיסאריאט צו-

נעהמען און געהייסען דאס קינד אפ-שיקען אין אנשטאלט פאר געפונענע קינדער אויף טראמוואיאווא 15.

צו דעם העמדעל פון דעמזעלבען קינד איז געווען צוגעשטעפט א יודיש צעטעלע, אין וועלכען די מוטער פונ׳ם קינד שרייבט, אז דאס קינד איז א יו-דישעס און, אז זי בעט צו דערהאלטען דאס קינד ביי דער יודישער אמונה. די מוטער שרייבט ווייטער, אז זי ווארפט אונטער דאס קינד, ווייל זי איז אין א שווערער מאטעריעלער לאגע, ווען איהר לאגע וועט זיך פערבעסע-רען, זאגט זי צו דאס קינד צוריקצו-נעהמען.

צוליב דעם וואס דער קאמיסאריאט האט נישט מיטגעשיקט אינ׳ם אנשטאלט דאס יודישע צעטעלע, קען די פער-וואלטונג פארמעל נישט אנערקענען דאס קינד פאר א יודישעס און וויל עס נישט ארויסגעבען צום מל-זיין.

ראטמ. בערמאן בעמיהט זיך איצט, אז דאס קינד זאל געמל׳ט ווערען.

דער פערוואלטער האט געוויזען אבער אבטיילונגען פון דער אנשטאלט פון וועלכען מ׳קאן ארויסטראגען דעם בעס-טען איינדרוק.

רעקלאמע-וואך!

צוליב׳ן פאלען פון דאלאר, האב איך פערקלענערט די פרייזען אויף אלע ארטיקלען, ווי: פודער, טואלעט-זייפע, קעלנישע וואסערן, פערפומען, ווי אויך אויף אלע קאס-מעטישע ארטיקלען. בעזוכען מיין געשעפט און די גענוי אויס-געשטעלטע פרייזען פון מיין שויפענסטער אין אהן קויף צוואנג.

רעעל! ביליגער, ווי אנבערעל!

מיט אכטונג י. דרוקער, זאוואדזקא 11.

ספארט-בעוועגונג.

ווין, 11 (פאט). אויפ׳ן אינטער-נאציאנאלען א בייטער-ספארט-פעראיין איז אין פראג פארגעקומען א מעטש צווישען פארשטעהער פון פוילען און טשעכאסלאוואקיען. דער מעטש האט זיך געענדיגט מיט 4 : 1 (3 : 1) לטובת טשע-כאסלאוואקיען.

„הכח" — „יו. ספ. פעראיין" 3 : 5

ערשט אין די לעצטע קאמפען ווע-גען דער מייסטערשאפט פון „ב."-קלאס, האט „הכח" פערשטאנען די וויכטיגקייט פון די דאזיגע קאמפען און האט פאק-טיש בעוויזען, דאס ווען מ׳וויל, קען מען געווינען. און נישט קוקענדיג, וואס „הכח" האט שבת געשפילט אהן עדעל-באום I און לובאכינסקי, האבען זיי גע-שפילט מיט גרויס אמביציע און ווילען. דעם ערשטען גאל ערצילט סעגאל פון א שענעם פאס, דאך באלד גלייכען אויס די געסט פון א פריישטויס. צוליב׳ן גרויסען רעגען, איז די שפיל איבער-געריסען געווארען. נאכ׳ן אנהויב פון דער שפיל, גרייפט „הכח" שטארק אן, קאמבינירט שעהן און ערצילט דורך ראבינאוויטש׳ן אין דער 38. מינ. און אין דער 41. מינוט דורך שטיינבאך׳ן א פראכטפולען גאל.

נאך דער הפסקה ווערט דאס שפיל געפיהרט אין א פערשלאפענעם טעמ-פא, די פיל גינסטיגע מאמענטען נוצען די ביידע צדדים נישט אויס און דער שידס-ריכטער פענדזשיבאנדזש פערענ-דיגט דעם מעטש.

צוליב דעם זיג איז אפגעפאלען פאר „הכח" די צר פאל פון איבערגעהן אין דער קלאס „3".

„ווארשאוויאנקא" — „טוריסטען" 5:2 (1:0).

דער דאזיגער מעטש, וועלכער איז נעכטען פארגעקומען אויפ׳ן „וואדני"-פלאץ, האט צוגעצויגען זעהר פיל צו-שויער, וועלכע זענען נייגעריג געווען צו זעהען, צי דער נייער מייסטער אונ-זערער וועט ווייזען די ערווארטעטע פון איהם שפילען. און פאקטיש האבען די „טוריסטען" בעוויזען, דאס מיט זיי-ער נעכטיגען שפילען פערדינען זיי פול-שטענדיג אויפ׳ן טיטול פון מייסטער, זיי האבען געשפילט מיט קאמבינאציע און מיט פיל אמביציע און האבען פער-דינסט געוואונען. „ווארשאוויאנקא", וועלכע איז איינע פון די שטארקסטע מאנשאפטען פון ווארשא, האט צווי-שען זייערע שפילער זעהר גוטע לוי-פערס, וועלכע בעזיצען א גוטען סטארט און „שאס". פערשטענדליך איז דער שטורמער-ליניע און דריבער זענען זיי-ערע אנגריפען שטענדיג זעהר געפעהר-ליך. אויך זייער טויערמאן דאמאנסקי, וועלכער איז דער בעסטער אין פוילען אויף זיין פאזיציע, האט בעוויזען זיין גאנצע טאלאנטפולע שפיל און איהם דארף „ווארשאוויאנקא" צו פערדאנקען, וואס זיי האבען נישט פערשפילט מיט א דאפעלטען רעזולטאט דעם מעטש.

דאס שפיל איז געפיהרט געווארען די גאנצע צייט אין א שנעלען טעמפא, וועלכען ס׳האבען אנגעווארפען באלד פון אנהויב די טוריסטען. די אנגריי-פען זענען געווען בליץ-שנעל און הא-בען געהאלטען דעם צושויער אין שפא-נונג און געבראכט ווי קיינמאל פיל עמאציע.

די מאנשאפטען טרעטען ארויס מיט פאלגענדע שפילער: „ווארשאוויאנקא": דאמאנסקי, זוויעזש 1, רעדליך, בראון 2, לוקסענבורג 1, בערקטאל (רעז.), ליטינ-סקי (רעז.), לוקסענבורג 2, זוויעזש 2, יונג, בראון 1. „טוריסטען": לאסס, אל. קוביק, קאהל, קאהן, וויעלישעק, הינק, מיכאלסקי 2, בלאשטשינסקי, סט. קו-ביק, קולאוויאק, הערמאנס.

דאס שפיל הויבען אן די טוריסטען און האבען ביז׳ן סוף אנ׳איבערגעוויכט. דאך דער גוט-שפילענדער דאמאנסקי האלט אלעס. אין דער 6 מינוט ווערט אונ-טער דעם טויער פון די „טוריסטען" א צומישעניש דער טויערמאן לאזט ארויס פון די הענד דעם באלעם און גאר אונערווארטעט ערציהלט „ווארשאוויאנ-קא" דורך זוויעזש II די פיהרונג. די טוריסטען גרייפען שטארק אן, די גע-פעהרליכע „באמבעס" פון סט. קוביק און אויך א פריישטויס, געשלאגען דורך הערמאנס׳ן האלט אין א שענעם סטיל דאמאנסקי.

אין דער 32 מינוט נוצט נישט אויס „ווארשאוויאנקא" א פריישטויס און אין דער 40 מינוט א שארפער שאס פון ליטינסקי טרעפט אין דער שטאנגע.

די גאנצע צווייטע העלפט געהט אדורך מיט א פולשטענדיגער באמבאר-דירונג מצד די „טוריסטען". די ערשטע אנגריפען ענדיגען זיך מיט א פאר קארנערס, וועלכע די „טוריסטען" האבען נישט אויסגענוצט, דאנעגען אין דער 13-טער מינ. ערציהלט „ווארשאוויאנקא" דעם צווייטען טויער פון א שענעם פאס, פון לוקסענבורג׳ן, דורך יונג׳ן.

די „טוריסטען" פאלען נישט ביי זיך גרייפען שטארק און שנעל אן, און אין דער 19. מינוט נאך א צענטער פון מי-כאלסקי׳ן ערצילט קולאוויאק דעם ער-שטען גאל. שוין באלד אין דער 20 מי-נוט גלייכט אויס הערמאנס פון א עלפ-מעטער. דאס גיט צו די טוריסטען פיל מוט, זיי קאמבינירען שעהן, דריקען פאלשטענדיג צו דעם געגנער און דא-מאנסקי מיז קאפיטולירען נאך 3 מאל: אין דער 38 און אין דער 40 מינוטען שלאגט סט. קוביק צוויי גאלען און אין דער לעצטער מינוט דורך מיכאלסקי׳ן פון אנ׳אויסגעארבייטע פאזיציע פון בלאשטשינסקי׳ן, קארנער׳ן 0:11 פאר די „טוריסטען"!

ביי אונזער מייסטער האבען אלע גוט געשפילט, כאטש אין דער ערשטער העלפט זענען שוואך געווען קאהאן, קאהל און סט. קוביק. דאך אין צוויי-טער העלפט האבען זיי זיך פאלשטענ-דיג פערבעסערט, פון די געסט האבען זיך אויסגעצייכענט די טריא פערטיידי-גער, לוקסענבורג און יונג אין דער שטורם ליניע.

שידס-ריכטער דאנציגער — זעהר גוט.

ח. י—או.

„טוריסטען" III — „הכח" II 1:5

וויכטיג פאר
רעסטאראנט-בעזיצער

רעסטאראנט-בעדערפנישען אין אלע גע-זעצונגען מיט גלאזער און רונדע שטייגען פאר טאפלען און ברייטע רייסערס צו בעקומען ביי

A. Szlezynger
CEGIELNIANA 66.
869 Telefon 24-49.

„די רומענישע חתונה" אין גראָדנאָ.

אדער א פערווײלעכץ פאר דאַטשניטשקעס.

(א גרוס פון דער ליבער פראווינץ).

ס'איז סמוטנע און מרה-שחורה'דיג אויף די דאַטשע-ערטער אַרום לאָדז. די בסדר'דיגע רעגענס מאַכען פשוט אוממעגליך צו געניסען פון וואַלד, פון פעלד א. ד גל. איז טאַקי נעבעך זעהר ביטער און ס'איז באמת אַ גרויס רחמנות אויף די דאַטשניקעס און נאָך מעהר אויף די דאַטשניטשקעס.

איז וואָס, אַ שטייגער, קען מעהר „זאַבאַוויען" אין די היינטיגע וועטערן די אומעטיגע לעטניקעס, ווי-טעאַטער? און אויב טעאַטער, טאָ וועלכע „שטוקע" קען דען זיין אויב נישט — „די רומענישע חתונה"? —

האָט זיך טאַקי א גרופע יונגעלייט און מיידלעך פון לאָדז גענומען די הייליגע מיסיע צו „באַוויען" די לעטניקעס מיט „קונסט" און אָט די „אַרטיסטען און אַרטיסטקעס" פאָהרען אַרום מיט דעם לעצטען שלאַגער — די „רומענישע חתונה".

„שפילען" איז אויך נישט שווער: ווער קען דען נישט אויף אויסווענינג „מאָטקע מאַך עס נאַכאַמאָל", „קינדער יאָהרען" און „בלימעלעך צוויי"? —

הקיצור — לאָמיר בעשרייבען, ווי מיר האָבען מיט די אייגענע אויגען איבערגעלעבט און איבערגעקומען די „רומענישע חתונה" אין גלאָוונע.

בויגענס פאַפיר מיט גרויסע קידוש-לבנה-אותיות האָבען אונז אָנגעזאָגט, אַז — „שבת ווערט אין פייער-לעשער-זאַל געשפילט דער גרעסטער אַמעריקאַנישער שלאַגער מיט געזאַנג, טענץ און עפעקטען „די רומענישע חתונה". אויסגעפיהרט דורך די בעסטע אַרטיסטען פון לאָדז, וואַרשאַ, ראַדאָמסק און אַנדערע אויפלענדישע טעאַטערן. אין די הויפט-ראָלען: דער גרויסער קינסטלער פ אָ ל י אַ ק צ ו ו י ט ש און די פרימאַדאָנע ק ל אָ ר אַ מ אַ ד ז ש אַ."

אַנשטאָט 8 אין אָוונד, ווי ס'איז געווען געמאָלדען, האָט זיך די „פויר-שטעלונג" אָנגעהויבען פ י נ ק ט ל י ך אַ פערטעל אויף 12 ביינאַכט, מחמת די „אַרטיסטען" אַליין האָבען געמוזט אַרומלויפען שאַפען בענקלעך, דעקאָראַציעס (אייגענטליך: קאָלדרעס און די דיוואַנעס) און צונויפקלאַפען אַ „ביהנע".

אַלזאָ, ס'האָט זיך אָנגעהויבען. דער פייערלעשער אָרקעסטער האָט דערלאַנגט אַנ'„אוּבערטורע" פון „יעשטשע פאָלסקאַ ניע זגינעלאַ" און דערנאָך „התיקוה" און די פאָרהאַנג האָט זיך אויפגעהויבען בלויז פון איין זייט, די אַנדערע זייט האָט מען געמוזט אויפהויבען מיט אַ לייטער.

די „ביהנע": 4 ברייטע ברעטער אָנגעלעגט אויף פעסער. און מחמת די עקען פון די ברעטער האָבען אַריבערגעשטאַרצט איבער די פעסער, איז אויסגעקומען, אַז ווען „מאָטקע" האָט זיך אַוועקגעשטעלט אויף איין זייט און געמאַכט אַ „סצענקעלע" מיט „דבורה'ן" וועלכע איז געשטאַנען אויף דער צווייטער זייט, האָבען זיך די ברעטער אויפגעהויבען, און „דבורה" האָט זיך אַ הויב-געטון, ווי אויף אַ „הושטאַווקע"... איז דאָך געווען ביטער, האָט מען אַוועקגעזעצט אין ביידע זייטען צו 2 גבורים, זיי זאָלען האַלטען די גלייכגעוויכט... האָבען אָבער די פעסער אַרויסגענעבען פון זיך אַ ווידער-קול, ווען מ'האָט געטאַנצט,- האָט מען ביים צווייטען אַקט אָנגעגאָסען די פעסער מיט וואַסער. רוקט זיך אָבער אַוועק אַ ברעט, און — „ישראל קילער" דערלאַנגט אַ טאָפּטשע אַריין מיט אַ פיס אין אַ פאַס וואַסער... פון סופלער-קאַסטען האָט זיך יעדעס מאָל געזעהן אַרויסשטעקען אַ האַנד און אַ קאָפּ. דאָס האָט דער רעזשיסער געמאַכט „רעזשי"... אין סאַמע מיטען „שפּילען" איז אויף דעד „ביהנע" אַרויף אַ יודענע מיט אַ קינד אויף דער האַנד און דערלאַנגט אַ געשריי צו קילער'ן, וועלכער האָט בעגעגענט זיין „שאַץ" מיט אַ ליכט אין דער האַנד:

— חאַסקעלע! נעהם אַוועק ס'ליכט, ד'עסט מיר פערברענען די קאָלדרע, ס'עט אַ בראַנד אין דיין קאָפּ אַריין!

די יודענע מיט'ן קינד האָט זיך דערווייל אויסגעמישט מיט דער „טרופּע" און אַלע צוזאַמען האָבען זיי מיטגעזונגען: „מאָטקע מאַך עס נאָכאַמאָל, נאָכאַמאָל, נאָכאַמאָל!" — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

ווי אַזוי מ'האָט אָפּגעשפּילט די „שטוקע" - ווייסען מיר נישט גענוי. מיר זענען געווען פון די גליקליכע, וואָס מ'ר זענען באַלד ביים אָנהויב אַוועק מיט גאַנצע ביינער. נאָר אַרום 5 פאַרטאָג האָבען מיר געזעהן, ווי דאָס „פּובליקום" איז אַהיימגעגאַנגען און יעדער האָט געגעבען אַ רעצענזיע אויף זיין שטייגער:

— אַ כאָלערע, קענען אַ קרענק — און שפּילען טעאַטער...

— האָסטו געהערט: וואָס ער האָט געדאַרפט זינגען — האָט זי געזונגען; און וואָס זי — האָט ער געזונגען...

— מ'זאָגט דאָך, אַז זיי ווילען מיטגנב'ענען די קאָלדרעס...

— אָבער פון יענקעל קצב האָבען זיי שוין אַריינגעכאַפּט אַ פּאָר זבענקעס.

בלויז די לעטניטשקעס האָבען זיך געטרייסט:

— כאָטש געהאַט אַ שטיקעל „אוראָזמאַיצעניע"...

א לעטניק.

איינגערעדט זיך א מארד.

צו וואס ס'קען ברענגען קרענקליכע איפערזוכט.

אַנ'אַמעריקאַנער צייטונג ברענג פאָלגענדע אינטערעסאַנטע געשיכטע:

מיט 30 יאָהר צוריק האָט אין אַ קליין שטעטעל אין דרום-אַמעריקאַ געלעבט אַ יונג צופרידען פאָר-פאָלק מעלאַ. 2 יאָהר נאָך דער חתונה איז ביי זיי געבוירען געוואָרען אַ קינד און דאָס לעבען איז אוועק נאָך גליקליכער.

נאָר פלוצלונג האָט די שלאַנג פון אייפערזוכט אַ ביס געטון דעם 25 יעהריגען עדגאַר מעלאו — און איהם פערסמ'ט דאָס לעבען.

מעלא האָט געהאַט אַ יוגענד-חבר, אַ בח"ר, וועלכער פלעגט אָפט קומען צו זיי אין שטוב, וואו מען פלעגט פערברענגען צוזאַמען. אַלץ איז געווען גוט און פיין. נאָר מיטאַמאָל איז מעלא'ן איינגעפאַלען, אַז זיין יונג ווייבעל און זיין חבר שירער זענען נישט גלייכגילטיג איינער צו דער אַנדערער.

קוים איז איהם נאָר איינגעפאַלען דער דאָזיגער רעיון, אַזוי האָט איהם שוין נישט אָבגעלאָזען. ער האָט נישט געהאַט קיין שום ראיות, אַז דאָס איז אַזוי. ער האָט אַלץ אָפטער אָנגעהויבען זיך טשעפּען צו זיין פרוי, אַז זי איז איהם אונטריי. דאָס ווייבעל פלעגט איהם פערזיכערען מיט כל השבועות, אַז זי ווייס נישט פון וואָס צו זאָגען. עס האָט אָבער קיין שום זאַך נישט געהאָלפען, דער חשד איז ביי איהם אַלץ געוואַקסען און געוואַקסען.

און סוף כל סוף האָט פּאַסירט אַנ'אומגליק.

מעלא קומט איינמאָל אַנ'אָוונד פון דער אַרבייט און טרעפט שירער'ן אַליין מיט זיין ווייב אין שטוב, מ'זיצט ביידע ביי אַ שעהן געדעקטען טיש און מען שמועסט זיך געמיטליך. מעלא איז אַריין אין גרימצאָרן און אָנגעהויבען זידלען זיין חבר מיט די ערגסטע ווערטער. שירער, אַ פערוואונדערטער, האָט איהם געפרעגט, וואָס מיט איהם איז. מעלא האָט דאַמאָלסט אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און אויסגעשאָסען אין זיין חבר.

שירער איז געבליבען אומבעוועגליך אין אַ טייך בלוט. אין דער רגע האָט זיך מעלאַ געכאַפּט, וואָס ער האָט דאָ געטון, און גלויבענדיג, אַז זיין חבר איז טויט, האָט ער אויף גיך זיך אַרויסגעכאַפּט פון שטוב און זינט דאַמאָלסט האָט ער זיך שוין מעהר אין שטוב נישט געוויזען.

ער האָט אַפילו מורא געהאַט צו לאָזען וויסען וועגען זיך זיין פרוי און קינד. זיין האַרץ האָט זיך שיער נישט צעריסען פון בענקשאַפט נאָך זיי. אָבער — פערפאַלען. שוין בעסער — האָט ער געטראַכט — פיהרען אַנ'עלענד לעבען, איידער מען זאָל איהם אַרעסטירען און פער'משפּט'ן צום טויט פאַר דער רציחה.

נאָר כוף כל סוף האָט מעלא נישט אויסגעהאַלטען און, אַ געפייניגטער, געאייגען פון צרות און עלטקייט, האָט ער זיך מיט אַ קורצער צייט צוריק געמאָלדען אויפ'ן אמעריקאַנער גרעניץ און זיך מודה געווען, אַז ער האָט מיט 30 יאָהר צוריק דער'הרג'עט אַ מענשען, אַ געוויסען שירער.

מ'האָט איהם דערווייל אַריינגעזעצט אין תפיסה, ביז וואַנען מען וועט מאַכען אַ חקירה ודרישה.

אין עטליכע טעג אַרום קומט צו איהם אין תפיסה אַנ'עלטערער מאַן און גיט איהם אָב אַ שלום עליכם.

— ווער זענט איהר? — פרעגט איהם מעלא ערשטוינט.

— דערקענסט מיך נישט — ענטפערט דער אַלטער מיט אַ שמייכעל — איך בין דאָך דער „דער'הרג'עטער" שירער!..

מעלא האָט פון גרויס צעטרייסלונג גע'חלש'ט.

ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז שירער איז דאַמאָלסט בלויז לייכט פערוואונדעט געוואָרען. און וואָלט מעלא נישט געווען איבערגעאיילט, וואָלט ער פערשפּאָרט אַרומוואָגלען 30 יאָהר, ווי אַ קין מיט'ן געדאַנק. אַז ער האָט גע'הרג'עט אַ חבר.

זיין אַנטלויפען האָט אויך פאַטאַל געווירקט אויף זיין פרוי. זי האָט נישט געקענט איבערטראָגען דעם צער, האָט גענומען קרענקען און אין צוויי יאָהר אַרום איז זי געשטאָרבען.

שירער האָט דאַמאָלס גענומען צו זיך מעלאָ'ס קינד — אַ מיידעלע — און זי דערצויגען. זי איז שוין אַצינד אַ חתונה געהאַט און האָט שוין צוויי קינדער.

דאָס איז איצט ביי מעלאַ'ן די איינציגע טרייסט פאַר זיינע אומזיסט-פערלוירענע 30 יאָהר.

Dr. L. LEWITAN

נעהמט אָן אין דערהיים פון 4 ביז 6 אָוונד צו קליניק-פריוען. ווײז

31 גדאַנסקאַ 31.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47 tel. 26-02

אינגע-ליובע קראַנקהייט. ספעצ. לונגען או האַרץ-קראַנקהייטען בעשטראַלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.

נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג. 1823

Dr. med. H. LUBICZ

צעגעלניאַנא 43, טעל. 41-32.

ספעציאַליסט פאַר הויט, וועגעריש אין מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. 1889

היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל).

נעמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 אָוונט.

זכרונות וועגן הרב אלי' חיים מייזעל זצ"ל

91 בעאַרבייט ספּעציעל פאַר'ן „נ. פאָלקסבלאַט"

מיר האָבען שוין אין איינעם פון די פריהערדיגע קאַפּיטלען געשריבען וועגען דעם, ווי אַזוי ס'איז געקומען, אַז דער לאָדזער גביר זאָל קויפען דאָס הויז אויף טאַרגאָווע-גאַס און דאָרט איינאָרדנען אַ יודיש שפּיטאָל. דעם גרעסטען חלק איניציאַטיוו און ענערגיע ביים פערווירקליכען דעם דאָזיגען פּלאַן דאַרף מען דורכאויס צושרייבען דעם לאָדזער רב.

נאָכדעם, ווי דאָס שפּיטאָל איז שוין געווען איינגעאָרדענט האָט מען אָבער געדאַרפט מיטלען דאָס שפּיטאָל אויסצוהאַלטען און צו פיהרען, מ'האָט געדאַרפט האָבען אַ גרעסערע סומע געלד וועלכעס ס'זאָל זיין דער רעזערוו-פאָנד פאַר דעם שפּיטאָל. דער לאָדזער רב האָט מיט אַלע מעגליכקייטען געפּרובט צו בעווייזען גבירות, אַז די סומע זאָל געשאַפען ווערען און אַזויאַרום זאָל געזיכערט ווערען די עקזיסטענץ פון דעם איינציגען יודישען שפּיטאָל אין לאָדז. די זאַך איז אָבער נישט געווען קיין לייכטע. די לאָדזער גבירים האָבען נישט געוואָלט געבען קיין געלד אויף אַ שפּיטאָל, וואָס טראָגט דעם נאָמען פון פּאָזנאַנסקי'ן. זיי האָבען גע'טענה'ט, אַז פּאָזנאַנסקי זאָל רעזיגנירען פון דעם נאָמען, און דאָס שפּיטאָל זאָל בעקומען אַנ'אַלגעמיין יודישען נאָמען, וועלען יי דעמאָלט געבען די נויטיגע סומעס דאָס שפּיטאָל אויסצוהאַלטען.

פּאָזנאַנסקי האָט דאָס אָבער געהאַלטען פאַר אַ חוצפה צו שטעלען אַזעלכע פאָרשלאָגען וועגען אַראָפּנעמען זיין נאָמען פון שפּיטאָל. דאַן האָט דער לאָדזער רב פאָרגעלעגט פּאָזנאַנסקי'ן, אַז ער אַליין זאָל אַסיגנירען די געהעריגע סומען אויף צו פערזיכערען דאָס שפּיטאָל. פּאָזנאַנסקי און זיינע מקורבים האָבען אָבער אויך דאָס נישט געוואָלט מיט דער טענה, אַז די איבריגע לאָדזער גבירים דאַרפען נישט שטעהן פון דער ווייטענס ביים גרינדען אַ יודישען שפּיטאָל. אַזוי האָט דער ברוגז צווישען פּאָזנאַנסקי'ן און די איבריגע גבירים געדויערט אַ לאַנגע צייט און די פראַגע וועגען שפּיטאָל האָט זיך נישט גערירט פון אָרט. קיינער פון ביידע צדדים האָבען נישט געוואָלט נאָכגעבען, נישט קוקענדיג אויפ'ן געפאַהר, אַז דאָס שפּיטאָל זאָל בעדראָהט ווערען אין איהר עקזיסטענץ.

דער לאָדזער רב, וועלכער האָט זיך אַ געוויסע צייט צוגעקוקט צו דעם ברוגז, וועלכער איז אַרויסגערופען געוואָרען צוליב אַמביציע, האָט בעשלאָסען אַ סוף צו מאַכען צו דער דאָזיגער פראַגע. מ'האָט געדאַרפט דאָ זיין זעהר פאָרזיכטיג, כדי נישט אָנצורירען די אַמביציע פון די צדדים. פון דער אַנדערער זייט האָט מען ווידער געדאַרפט זעהן, אַז דאָס שפּיטאָל זאָל אָנהויבען צו פונקציאָנירען אזן אַז די אָרימע יודישע קראַנקען זאָלען האָבען, וואו זייערע קראַנקע קעפּ אַוועקצולעגען. דער רב האָט צוזאַמענגערופען עטליכע פון די גבירים, וועלכע זענען גענומען געוואָרען אין בעטראַכט ביים פינאַנסירען דאָס שפּיטאָל און זיי געפרעגט צי זיי וועלען געבען געלד אויפ'ן שפּיטאָל.

— יאָ! — האָט איינער פון די אָנוועזענדע געענטפערט — מיר זענען גרייט צו פינאַנסירען און אויסהאַלטען דאָס גאַנצע שפּיטאָל, בתנאי, אַז דאָס שפּיטאָל וועט נישט טראָגען דעם נאָמען פון די פּאָזנאַנסקי'ס.

— מיט וואָס מאָטיווירט איהר דאָס, האָט געפרעגט דער רבי, וואָס האָט איהר צו ר' ישראל קלמן פּאָזנאַנסקי. ער האָט דאָך זעהר פיל געטון ביים אויפבויען דאָס שפּיטאָל.

— צו ר' ישראל קלמן פּאָזנאַנסקי האָבען מיר גאָרנישט — האָט געענטפערט איינער פון די אָנוועזענדע — מיר ווייסען, אַז ער טוט זעהר פיל פאַר דער שטאָדט. מיר האָבען אָבער גרויסע בעוואָרעניש צו די. וואָס וועלען קומען נאָך ר' ישראל קלמנ'ען צו זיינע קינדער, וועלכע אינטערעסירען זיך שוין בכלל נישט מיט קיין שום געזעלשאַפטליכער אַרבייט און בפרט מיט יודישע ענינים. מיר ווילען דעריבער נישט, אַז מיט אונזער געלד זאָל הייסען, אַז די יורשים פון פּאָזנאַנסקי טוען עפּעס פאַר יודען.

דער רב האָט פערשטאַנען, אַז די אָנוועזענדע זענען גערעכט, דאָך האָט דער רב געזאָגט:

— דאָס איז דאָך אָבער נישט קיין אויסרייד פאַר אָרימע קראַנקע. זיי, די קראַנקע דאַרפען דאָך נישט וויסען, און ווילען נישט וויסען וועגען דער פּאָליטיק, וואָס דאָ ווערט געפיהרט, די חשבונות, וואָס איהר האָט צווישען זיך וועלען מיט דער צייט ערלעדיגט ווערען, אָבער דאָס שפּיטאָל מוז אונבעדינגט אויסגעהאַלטען ווערען.

נאָך אַ לענגערע דיסקוסיע האָט דער רב גע'פּועל'ט ביי די גבירים, אַז אמת, זיי זאָלען קיין לעגאַטען פאַר דעם שפּיטאָל נישט פערשרייבען, נישט בעשטימען קיין גרויסע סומען אויף שטענדיג, אָבער פאָרלויפיג זאָלען זיי דאָס שפּיטאָל אויסהאַלטען. ביי דעם האָבען די גבירים געשטעלט אַ תנאי, אַז צו אויסצוהאַלטען דאָס שפּיטאָל, זאָל אויך געבען אַ חלק ישראל פּאָזנאַנסקי אַליין.

דער רב האָט דאָס אויך גע'פּועל'ט ביי פּאָזנאַנסקי און דאָס שפּיטאָל האָט אָנגעהויבען צו פונקציאָנירען. אַזוי איז עס געגאַנגען אין אָרדנונג, ביז ר' ישראל קלמן פּאָזנאַנסקי איז געשטאָרבען, דעמאָלט האָבען די גבירים אויפגעהערט צו געבען געלד אויפ'ן שפּיטאָל, דער רב האָט דעמאָלט געמוזט זעהן צו שאַפען דאָס נויטיגע געלד פאַר'ן שפּיטאָל. די ערשטע צייטען האָבען נאָך פּאָזנאַנסקי'ס יורשים געגעבען עפּעס געלד פאַר דעם שפּיטאָל, אָבער שפּעטער האָבען זיי אינגאַנצען אויפגעהערט זיך צו אינטערעסירען דערמיט.

אַזוי איז טאַקי געקומען, אַז נאָך דער פּטירה פון לאָדזער רב, איז דער פינאַנציעלער קריזיס פון פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל געוואָרען אַלץ שטאַרקער און דאָס שפּיטאָל האָט סוף-כל-סוף געמוזט איבערגעהן צו דער שטאָדט.

(פ אָ ר ט ז ע צ ו נ ג ק ו מ ט).

אטאמאן אסקילקא, דער בלוטי־גער העלד פון אוקראינע.

(ספעציעל פאר׳ן „נייעם פאלקסבלאט“).

דאס אוקראינישע פאלק האט, אונטער דעם רוסישן צאר, נישט געהאט קיין אינטעליגענץ. עס איז געווען אין די אינטערעסן פון צארישן רעזשים, אז דער אוקראינישער פויער זאל בלייבן פינסטער און אייביג אונוויסענד, האבען דעם דארפס־שרייבער דער קליינער פאסט־טשינאווניק, און דער דארפס־לעהרער פארגעשטעלט מיט זיך דאס ביסעל אוקראינישע אינטעליגענץ.

אטאמאן אסקילקא, פעטליורא׳ס געהילף, וואס איז דערשאסען געווארען אין ראוונע, איז געווען איינער פון דעם ראזיגען טיפ אוקאינישע אינטעליגענטען. אליין א זוהן פון א דארפישען פויער, האט ער זיך ארויפגעארבייט צו דער שטופע פון א דארפס־לעהרער אין וואלין, און במילא איז ער שוין אריין אין דעם מאנגערען צעטעל פון אינטעליגענטע פערזאנען, וואס די אוקראינער האבען פערמאגט.

וואלט די רוסישע רעוואלוציע נישט אויסגעבראכען, און וואלט אוקראינע נישט געקריגען איהר זעלבסטשטענדיגקייט, איז זיכער, אז אסקילקא וואלט אויסגעלעבט אלע זיינע יאהרען ערגעץ אין א דארף אדער אין א קליין שטעדטעל אלס פאלקס־לעהרער און קיינער וואלט פון איהם נישט געוואוסט. קיין מענש מיט גרויסע פעהיגקייטען איז ער נישט געווען, קיין פיהרער אויך נישט.

האט אבער דער צארישער רעזשים בעפלאצט.

דא האט אויך ארויסגעוויזען די קולטורעלע הינטערשטעליגקייט אין דעם אוקראינישען פאלק און עס האט זיך אנגעהויבען א שטייגונגס־פעריאד פאר יענע אלע אוקראינער, וואס האבען געקענט בלויז אפילו א ביסעל לייענען און שרייבען. אט אין דעם ראזיגען פעריאד האט אסקילקא אנגעהויבען זיין קאריערע. פון א קליינעם פאלקס־לעהרער איז ער מיט א מאל אויסגעוואקסען אין א פערזאן פון נאציאנאלער וויכטיגקייט.

אין יענער צייט, אין די ערשטע גאלדענע טעג פון דער רוסישער רעוואלוציע, ווען אוקראינע האט געקריגען איהר אומאפהענגיגקייט, האט נאך קיינער נישט געקענט פאראויסזעהען, אז דער קאמף פאר דער דאזיגער אומאפהענגיגקייט פון אוקראינע וועט זיך ענדיגען מיט מורא׳דיגע שחיטות אויף יודען. עס איז געווען א צייט פון בלויזער בעגייסטערונג. די יודען, גלייך מיט די אוקראינער, זענען געווען בעגייסטערט דערפון, וואס דאס אוקראינישע פאלק האט געקריגען נאציאנאלע פרייהייט.

יודען זענען דאן אריין אין די אוקראינישע מלוכה־אמטען און האבען אין די ערשטע האניג־מאנאטען געהאלפען דער אוקראינישער רעגירונג זיך איינצוארדנען אויפ׳ן בעסטען אופן.

אבער נישט לאנג האבען זיך די דאזיגע האניג־מאנאטען פון ברידערליכען צוזאמענלעבען געצויגען. פריהער די דייטשע אקופאציע, דערנאך די עפאכע פון העטמאן סקאראפאדסקי, און צום לעצטען — די מלחמה צווישען די באלשעוויקעס און די אוקראינער, האבען דערפיהרט דערצו, אז נישט בלויז צווישען די יודען און אוקראינער האט זיך געשאפען א תהום, נאר אויך, אז צווישען די אוקראינער גופא זאל פארקומען א שפאלטונג. אסקילקא האט אויסגעקליבען דעם עקסטרעם־רעכטען וועג און האט זיך אויף איהם געלאזט. ער איז געווארען דער טאג־געבער פון דער עקסטרעם־שאוויניסטישער אוקראינער גרופע, די גרופע פון די אזוי גערופענע „סאמאסטיניקעס“, וואס האבען געפיהרט אוקראינע אויף דעם וועג פון אונטערגאנג און פון יודישע פאגראמען. מיט א מיליטערישער קליקע ארום זיך האט ער זיך פערפעסטיגט אין ראוונע און האט פון דארט געפיהרט זיין פאליטיק, וואס איז געווען נישט צום הארצען נישט בלויז פאר די מצהר ליבעראלע אוקראינער, נאר אפילו פאר פעטליורא׳ן אליין.

די בעריהמטע „באהן־וואגאנעס“, אין וועלכע מענשען פלעגען געפייניגט ווערען ביז צום טויט, זענען געווען איינע פון די ערשטע „אינסטיטוציעס“, וואס אסקילקא האט איינגעפיהרט פאר זיינע פאליטישע געגנער. עס האט נישט אויסגעמאכט, אויב די דאזיגע געגנער זענען געווען אפילו אוקראינער. אסקילקא האט קיין געגנער נישט געקענט איבערטראגען. אנ׳ענגהארציגער, א פערביסענער אין א קליינליכער האט ער אלע מאל נאך א מפלה, וואס די אוקראינער ארמעע האט געהאט אויפ׳ן באלשעוויסטישען פראנט, אויסגעלאזט זיין הארץ צו די יודען, ערמוטענדיג די אוקראינישע סאלדאטען צו די בלוטיגע פאגראמען, וואס זענען פארגעקומען אין דער טעריטאריע, וואו ער האט געוועלטיגט, און אין וועלכער יודען זענען אויסגעקוילעט געווארען אין די טויזענדער.

אויב עס זענען פאראן אזעלכע, וואס צווייפלען אין דעם, אז פעטליורא איז שולדיג געווען דירעקט אין די יודישע פאגראמען אויף אוקראינע, קען אבער קיינער נישט צווייפלען אין אסקילקא׳ס דירעקטער און פערזענליכער שולד אין די דאזיגע פאגראמען.

אסקילקא האט נישט פערמאגט אזא פרייען בליק אויף זאכען, ווי פעטליורא. ער איז נישט געווען קיין וועלט־מענש. דער איינדרוק, וואס די יודישע פאגראמען וועלען מאכען אין אויסלאנד האט איהם נישט אינטערעסירט, און אויב עס האט איהם יא אינטערעסירט, האט ער עס נישט בעגריפען.

דער פאליטישער קאפיטאל, וואס אסקילקא האט געשלאגען א דאנק די יודישע פאגראמען, האט פערשטארקט זיין אנהענגערשאפט צווישען די סאלדאטען פון דער אוקראינישער ארמעע. אסקילקא איז אונטער דעם צאר קיין מיליטערישער מאן קיינמאל נישט געווען. ער האט קיין מיליטערישע בילדונג קיינמאל נישט געקריגען, דאך האט ער אין פערלויף פון איבער א יאהר צייט אנגעפיהרט די מיליטערישע אפעראציעס געגען די פאליאקען פון איין זייט און געגען די באלשעוויקעס פון דער צווייטער זייט. מיט א בלינדער פערביסענער שנאה האט ער געשיקט זיינע סאלדאטען, און יענע זענען געגאנגען נישט אזוי צוליב פאטריאטישע מאטיווען, ווי צוליב דעם, וואס זיי האבען געוואוסט, אז אונטער אסקילקאס הערשאפט וועלען זיי אויפ׳ן פראנט קענען רויבען די יודישע שטעט און שטעטלעך אומבעשטראפטערהייט.

און ווען עס זענען פארגעקומען די יודישע שחיטות אין זשיטאמיר, סארני, זוויהיל, און א רייהע אנדערע שטעט וואס זענען געווען אונטערגעווארפען אונטער אסקילקאס פראנט, האט ער אפילו נישט געוואלט אויפנעמען קיין דעלעגאציעס, וואס זענען צו איהם געקומען זיך קלאגען געגען די פאגראמען. אין זשיטאמיר האט מען נאך דעם פאגראם ארעסטירט דעם מיליטערישען הויפט־קאמענדאנט דערפאר, וואס מען האט ביי איהם אין צימער געפונען גערויבטע זאכען, איז געקומען אסקילקא אין געהייסען איהם בעפרייען. און מען האט איהם בעפרייט. דאס זעלבע איז אויך געווען ווען אין ראוונע, אין דער שטאט, וואו אסקילקא אליין איז איינגעשטאנען. קיינער פון יענע, וואס האבען ארגאניזירט דעם פאגראם אין ראוונע איז נישט בעשטראפט געווארען.

(י. ט. א.)

אנ׳אכציג־יעהריגער יוד

האט חתונה מיט א יונגער קריסטין און שיידט זיך דערנאך צוליב איהר שוועסטער

אין דעם בעקאנטען ווינער יודישען קווארטאל „פראטער“ האט געוואוינט א פרומער גאליציאנער יוד מיט׳ן נאמען ר׳ שמחה שיין, געלעבט בכבוד גדול, שטיל און פיין, ווי געוועהנליך א יוד אנ׳ארימאן.

איז מיט ר׳ שמחה געשעהן א שטיקעל אומגליק. ער האט פערלוירען זיין שענע בארד, אבער נישט דאס איז די הויפט־זאך. עס האט נאך מיט אט דעם דאזיגען יודען פאסירט אנ׳אינטערעסאנטע געשיכטע.

פלוצים איז ר׳ שמחה, וועלכער איז געווען כל ימיו א יוד אנ׳ארימאן, געווארען א גרויסער גביר.

ער האט זיך געקויפט א פראכטפולע הויז און אויסגעפוצט ווי א קייזערליכען פאלאץ, האט זיך אויסגעקליבען א זעהר שעהנע כלה, און כאטש ר׳ שמחה איז שוין א יוד פון גאנצע 80 יאהר איז איהם פונדעסטוועגען די יונגע 18־יעהריגע פריילין געפעלען געווארען און ער האט בעשלאסען מיט איהר חתונה צו האבען. עס האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז פרל. לילי איז נישט קיין יודיש מיידעל, נאר א קריסטליכע.

די יונגע כלה פונ׳ם אלטען חתן ווידער האט אבער גע׳טענה׳ט, אז איהר מאכט נישט אויס, צי איהר חתן איז א יוד אדער א קריסט, אבי א רייכער מאן, זי איז גרייט, האט זי געזאגט, צוליב דעם זיך מגייר צו זיין און ווערען א כשר יודיש ווייבעל, אבי מיט איהם חתונה צו האבען.

לילי האט זיך טאקע מגייר געווען און געווארען א יודיש קינד און מען האט געפראוועט א פרעהליכע חתונה.

די שעהנע לילי איז אבער באלד נאך דער חתונה ענטלאפען מיט איהר געליבטען, א יונגען בעאמטען, מיט׳ן נאמען קארל פלאם.

האט זיך אבער די גאנצע געשיכטע געענדיגט מיט א נייער חתונה.

די שעהנע בלאנדע לילי האט איבער געלאזען אין ווין א שוועסטער מיט׳ן נאמען „פריילין מילי“. רבי שמחה האט בעשלאסען צו גט׳ן זיך מיט זיין פרוי די שעהנע „לילי“ און חתונה צו האבען מיט דער שעהנער „מילי“...

מילי איז אבער א זעהר פרומע גויע האט ר׳ שמחה בעשלאסען נאכדעם, נאטירליך, ווי ער וועט זיך האבען געגט מיט זיין פרוי לילי — זיך שמד׳ען בכדי צו קענען חתונה האבען מיט איהר שוועסטער...

אין וואלד פון לידענשאפטען.

(ראמאן).

(291

לוסיעלא האט פאמעליך אויפגעהויבען דעם קאפ, און פערוואונדערט א קוק געטון אויפ׳ן כלומרשט׳ן גלח.

זיינע ווערטער האבען דערוועקט אין איה־ אומקלארע חשדים; זי האט זיך אנגעהויבען אנצושטויסען, אז דער פאר ווען זי האט זיך איצט מתודה־געווען, מוז צפיס האבען א שטארקע שייכות מיט דער אומבעקאנטער פרוי, מיט וועלכער עס איז געשעהן א נס.

— הייליגער פאטערל! — האט זי מיט א ציטערדיגער שטים ארויסגערעדט — זאגט מיר, ווער זענט איהר אינדער׳אמת׳ן? איהר רעדט אזוי פונקט איהר וואלט געקענט די פרוי וועגען וועלכער איך האב אייך דערצעהלט! ביי אייך אויף די אויגען שטעהען טרעהרען, איהר זענט, זעה איך, מורא׳דיג אויפגערעגט — שוין־ושע קאנט איהר זי? א... איצט פערשטעה איך! יא... דאס זענט איהר... איך בין א פערפאלענע... איך האב זיך אליין ארויסגעגעבען!.. איך דערקאן אייך!.. איהר זענט איהר מאן, דער רויבער לויכטער!

לוסיעלא איז אויפגעשפרינגען. איהר פנים האט זיך פערקרימט פאר אומגעהויערער אימה. פאר דער פאנישער שרעק, וואס האט זי ארומגענומען האט זי מצהר נישט געקאנט א ווארט ארויסרעדען, און זי האט זיך א ווארף געטון צום ארויסגאנג.

לויכטער אבער, וועלכער האט בעוויזען אראפצווארפען פון זיך דעם גלח׳ישען מלבוש, איז מיט איין שפרונג אראפ פון די אלטאר־טרעפען, און זיך געלאזט נאכיאגען לוסיעלא׳ן.

פיהלענדיג די געפאהר, איז די איטאליענערין געלאפען צו דער טיר. נאך צוויי דריי שריט, און זי וואלט שוין געווען איז דרויסען.

פלוצים אבער האט זי זיך א וואקעל געטון אויף די פיס, א פערשטיקטען קרעכץ געטון, און אנידערגעפאלען.

וועלענדיג פערהאלטען די ענטלויפענדע, האט לויכטער ארויסגעריסען אין מיטען לויפען א באנק־ברעט און א שליידער געטון אין איהר.

לוסיעלא איז געפאלען חלשות.

אין דעם זעלבען מאמענט האט זיך לויכטער א יאג געטון צו איה־, ארויסגעכאפט פון טאש א שטריק און פערבונדען איהרע פיס און הענד. דערנאך האט ער זי אויפגעהויבען אויף די הענד, און זיך צוריקגעקעהרט אין דער טיף פון קלויסטער. דארט איז ער געבליבען שטעהן א ווילע, זיך עפיס איבערגעלעגט, און דערנאך אזועק צו א קליינער זייטיגער טיר לעם דעם אריינגאנג אין אלטאר.

הינטער איהם איז געווען אנ׳ארויסגאנג פון שטיינערנע טרעפ, וואס האבען וואהרשיינליך געפיהרט ארויף צום גלאקען־טורעם.

אויף די דאזיגע טרעפען האט לויכטער ארויפגעטראגען די געפאנגענע איטאליענערין.

אין פינף מינוט ארום איז ער שוין געווען אויפ׳ן גלאקען־טורעם.

אין דעם גאנץ גרויסען רוים איז געהאנגען א זעהר גרויסער גלאק, פון וועלכען עס האבען זיך אראפגעבאמבעלט צוויי דיקע שטריק, מיט וועלכע דער גלאקען־קלינגער פלעגט ברענגען אין בעוועגונג דעם גלאקען־צינג.

אין איינער פון די ווענד איז געווען א קליין טירעל, וואס איז פערריגעלט געווען אויף א ריגעל, און וואס האט געדינט דערצו, אז דער גלאקען־קלינגער זאל אין א פאל פון נויטיגקייט געבען פון אויבען־אראפ סיגנאלען.

צו געבען סיגנאלען איז, למשל, נויטיג געווען בעת א שרפה: דער גלאקען־קלינגער פלעגט דאן עפענען דאס טירעל, און דורך א רופאר מעלדען דער בעפעלקערונג וועגען דעם געשעהענעם.

לויכטער איז צוגעגאנגען צו דער דאזיגער טירעל, אפגעריקט דעם ריגעל און ארויסגעקוקט אין דרויסען.

דער גלאקען־טורעם איז געווען זעהר הויך, אזוי אז די שטאט־בנינים האבען אויסגעזעהן פון דאנען, ווי די קארטען־שטיבלעך, אויפגעבויט פון קינדערישע הענטלעך.

לויכטער האט ארויסגערוקט די איטאליענערין דורך דער טיר אזוי, אז דער ווינט האט איהר א בלאז געטון אין פנים, און זי איז שנעל געקומען צו זיך.

לוסיעלא האט אויפגעמאכט די אויגען, און מיט שרעק דערזעהן, אז זי הענגט צווישען הימעל און ערד.

לויכטער האט זי נעמליך אזוי געהאלטען, אז כמעט מיט א האלבען קערפער איז זי געהאנגען איבער׳ן אפגרונד.

— גאט גערעכטיגער! — האט זי ארויסגעקרעכצט — וואס טוט איהר מיט מיר? איהר ווילט מיך אראפווארפען פון דאנען? דער׳הרג׳ענען מיך? ראטעוועט! רא—טע—וועט גוטע מע—נשען!

— שווייג! — האט זיך קאלט אפגערופען לויכטער — ווען דו זאלסט אפילו צעהן מאל אזוי שטארק שרייען, וועט דארטען אונטען סיי־ווי קיינער נישט דערהערען דיינע געשרייען! דו ביזט איצט אין מיין מאכט! זאל איך דיר נאר פריי אפלאזען, וועסטו אראפפאלען אונטען, און צוקלאפט ווערען אויף שטיקלעך!..

לוסיעלא האט א טויבען קרעכץ געטון, און פערמאכט די אויגען.

— איך דארף אבער נישט האבען דיין לעבען! — האט לויכטער פארטגעזעצט — איך שענק עס דיר אוועק, ווייל דער חרטה־געפיהל האט דיך געטריבען צו מתודה זיין זיך! איך פארדער פון דיר נאר, אז דו זאלסט מיר זאגען, וואו מיין פרוי איז! און איך בין דיר מתרה: גענאר מיך נישט! דו קאנסט בלייבען לעבען נאר דאן, ווען איך וועל האבען געראטעוועט מיין פרוי!

— איך ווייס, אז איהר וועט דער׳הרג׳ענען מיין מאן! — האט זיך לוסיעלא מיט א ציטערדיגער שטים אפגערופען — איהר וועט זיך דאך נוקם זיין אין איהם?!

— דאס איז נישט דיין דאגה! — האט לויכטער ארויסגעשריגען — דיין מאן האט זיך כשר פערדינט א שטראף! פטור, אלזא, נישטא קיין צייט! מיינע הענד הויבען אן אפגעשוואכט צו ווערען! זאג שנעלער, און לאמיר מאכען מיט דעם א סוף!

— איך וועל אייך זאגען דעם גאנצען אמת! — האט לוסיעלא ארויסגעכארכעלט — האט נאר רחמנות אויף מיר! אויב איהר זענט א מענש, און נישט קיין טייוועל, טא פייניגט מיך נישט אזוי!

(פארטזעצונג קומט)

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אַפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערס אויף יורידישע אַנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

בײם דערלאַנגען אַן׳אַנפראַגע אויף א יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגע־געבען. אויף אַנפראַגען אָהן קופאָן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 12־טען יולי 1926.

1648. א הויזבעזיצער פון באַלוט.

אייער שותף האָט נישט קיין רעכט אויפ׳ן שותפות׳דיגען פלאַץ אויף צו שטעלען א בנין אָהן אייער הסכמה; ווענדעט זיך מיט א בקשה אין דער בוי־אָבטיילונג ביים מאַגיסטראַט, וועט מען איהם דעם פלאַן פריהער נישט בעשטעטיגען ביז ער וועט מיט אייך נישט קומען צו א פערשטענדיגונג.

— —

1649. א שט. לעזער פון נאַרוטאָוויטש.
1650. א האַנדווערקער.
1651. א לעזער פון גובערנאַטאָרסקא.
1652. א דאַך־איינוואוינער.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאַקציע, טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג מיטברענגענדיג די צייטונג.

1653. א בעסערער לעזער.

דאָס קינד קאָן געמאָלדען ווערען נור אויף דער מוטערס נאָמען. נישט דוקא מענער נור אויך פרויען קאָנען זיין עדות ביים מעלדען דאָס קינד אין שטאַנד־אמט. זיי מוזען אָבער אויך אלט זיין מינדעסטענס 21 יאָהר.

1654. אַ לעזער פון אַל. 1. מאַי 20.

געוויס דראָהט אַ בעדייטענד גרעסע־רע שטראָף דעם אָנגעקלאָגטען, או ב ער האָט פערזענליך אייך נישט בעליי־דיגט, נאָר וועגען אייך פערשפרייט בע־ליידיגענדע ידיעות צווישען אייערע בע־קאַנטע, מעג זיין אפילו אין אייער אָפּ וועזענהייט.

1655. אַ לעזער פון פראַנצישקאַנ. 28

אַן׳אַפּיטרופּאַ איבער מינדיעהרי־גע יתומים איז מחויב יעדער יאָהר צו־צושטעלען גענויע בעריכטען דעם צוגע־געבענעם וועגען דעם מצב פון אונטער־טרויטען פערמעגען הכנסות און הוצאות. די ראַדאַ־פאַמיליע איז בערופען דעם יעהרליכען טערמין צו פערלענגערן אָבער העכסטענס אויף 3 יאָהר. אויב דער פאָ־טער אָדער מוטער זענען די הויפּט־אַפּ־יעקונעס זענען זיי בעפרייט פון דער פליכט צו בעשטעלען דעם צוגעגעבע־נעם אַפּיטרופּ יעהרליכע בעריכטען, פונ־דעסטוועגען, אויב די מוטער איז הויפּט־אַפּיטרופּאַ און זי האָט אַ צווייטע מאָל חתונה, מוז זי אָבער יאָ דעם לויט׳ן פע־לאַנג פון דער ראַדאַ פאַמיליע צו־שטעלען בעריכטען.

1656. אַ גרופּע לאָקאַטאָרען פון נאָ־וואָמיעסקאַ גאַס.

כל זמן דאָס לויפענדע דירה געלד בעטרעפט נאָך נישט 75 פראָצ. פון גרונד דירה־געלד, מוז מען פאַר אייניגע אויסגאַבען נאָך צאָהלען. בכלל איז נישט פאַרהאַן אין דעקרעט פון לאָקאַטאָרען שוץ קיין בעשטימטען פראָצענט־פוס פאַר די אויסגאַבען, נור מען דאַרף צאָהלען לויט פאַרגעשטעלטע גענויע חשבונות אמת, עס איז דערלאָזבאַר אַ געגענזיי־טיגע פערשטענדיגונג צווישען די צדדים בנוגע אַן׳אַנהייטליכען פּראָצענט־פוס פאַר די אויסגאַבען. קוים האָט איהר רעכענונגען, אַז איהר האָט געצאָהלט 5 פראָצ פון גרונד דירה־געלד איז דאָס אַ גענוגענדער בעווייז, אַז אַזאַ פער־שטענדיגונג צווישען אייך און הויזווירט איז צושטאַנד געקומען. ווי באַלד דע־מאָלס ווען דאָס דירה־געלט האָט נאָך נישט בעטראָפען 5 פראָצ. פון גרונד דירה געלד האָט איהר געצאָהלט 5 פראָצ. פאַר די אויסגאַבען, דאַרפט איהר איצט ווען דאָס דירה־געלד איבערשטייגט שוין 50 פראָצ. און מען דאַרף נור בע־צאָהלען בלויז פאַר אויסרייניגען די קלאָזעטען און וואַסער, אויב ס׳איז פאַר־האַן אין הויז וואַסערלייטונג. געוויס שוין נישט בעצאָהלען פון הויזווירט וועגען די אויסגערעכענטע אויסגאַבען. שיקט איהר אָבער דאָס דירה־געלד דעם הויז־ווירט צו מיט דער פּאָסט, ראַטען מיר אייך אויפ׳ן חשבון פון די אויסגאַבען צוצולעגען 3 פּראָצ. פון גרונד דירה־געלד. אַלענפאַלס בעמערקט אויפ׳ן פּאָסט־פּרושעקאַ, אַז דאָס איז אַ קאָנטאָ אויף די אויסגאַבען.

רעדאַקציאָנס־קאָלעגיום:
מ. בראָדערזאָהן, ל. בראַנם, ח. י. ברוסטאָווסקי, ב. זיננער.
פערענטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן.
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוקציר קאָאָפּעראַטיווע מיט פאַר האַפטונג.

פערלוירען געוואָנען 4 וועכסלען:

1) 60 זל. אויסשטעלער אַ. טראַגאַזש, אָרדרע ש בערג, צאָהלבאַר לאָדז דעם 1/8, 2) 153.88 זל. אויס־שטעלער מ. שאַפּעל, אָרדרע א. ענגעלשטיין, צאָהלבאַר האַלימש ד. 2/8, 3) 54 זל. אויסשטעלער ח. צוקער, אָרדרע ח. גאָרדאָן, צאָהלבאַר ווילנאָ ד. 15/8 און 4) 87.55 זל. אויסשטעלער ע. בושיאַקע, נאָוואָגראָדזקי, אָרדרע ח. גאָרדאָן, צאָהלבאַר ווילנאָ דעם 15/8. די איבערדערמאָהנטע וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג. דער עהרליכער געפינער ווערט געבעטען אָפּ־צוגעבען צו ח. ראָזען, בערעק יאָסעלעוויטש־גאַס 19 געגען בעלוינונג.
699

28 נאָר 28 נאָר 28

פערקויפט נישט אייער

מעבעל,

דיוואַנעס, פעלצען, אַנציגער, ניי־מאַשינען אז״וו, בעסער איהר איבערצייגט אייך גישט ביי די לאַנג־עקזיסטירענדע פירמע

ח. ראַזניק, בענעדיקטאַ 28

נאָר אין צאָהל די העכסטע פרייזען!

בעמ.: ביי מיר אויף לאַגער שטענדיג פערשיע־דענע גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד. פרייזען צוגענגליכער, ווי איבעראַל!

28 נאָר 28 נאָר 28

פאַר 30 זל.

קען יעדער האָבען עלעקטריש־בעלייכטונג

אויסגעפיהרט דורך דער פירמע

ש. פ. שמאַלעוויטש

8 פּאָלודניאָווא 8

מיט בעשטעטיגונג פון דער עלעקטראַוניע.

וויכטיג פאַר הויזבעזיצער!

איהר שפּאָרט 80 פּראָצענט שטראָם.

489 אויסקינפט ווערט ערטיילט

Dr. Adam GROSGLIK

27 Aleje Kościuszki 27.

הויט און ווענעריש קראַנקהייטען. רענטגען און ליכט־היילאַנשטאַלט

נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אָוונד. 111

דאַנטיסט און צאָהנטעכניקער

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.
פרייזען ביליגע! בעראַטונג אָהן געצאָהלט

לעטשניצע פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד

ד״ר וואַלינס י	גאַז, האַלז, אויערן־קר.	4—3
ד״ר קערשנער	קינדער־קראַנקהייטען	10.30—9 5.30—4
ד״ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	12—10 6—5
ד״ר לוביטש	הויט־און געשלעכט קר.	1—11
ד״ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	2—12
ד״ר גאָלדבלאַט	אויגען־קראַנקהייטען	2—12.30
ד״ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	3—1
ד״ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס הילף	4—3

פּסוכאָ־טעראַפּיע, שפּריצונגען ווי שטעלען א. ז. וו. פּאָקען־שטעלען, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראַהלונג איינ־שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויר־סלעגמאַ און בלוט. 2120

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א

דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד״ר זילבערשטיין	צאָהן־ארצט	9—2 נ. מ.
ד״ר לאָזשינסקאַ סטאַ ראַפּאַלסקאַ	צאָהן־ארצט	7.30—3

קינסטליכע ציהן, קאָראָנען, פּאָמבען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

וויזיט 3 זלאָטעס.

לעטשניצע (פאַר קומענדע קראַנקע)

„SALUS" פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך דענטיסטישער קאַבינעט

גלובנאַ 41 טעל. 46-65. איז אָפען טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אָוונט, זונטאָג — פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

ד״ר ז. ראַקאָווסקי	אויערן האַלז און נאָז־קראַנקהייטען	פון 1 — 12
ד״ר לאַנדאַו	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 1 — 2 און פון 5 — 7
ד״ר דינענזאָהן	קינדער־קראַנקהייטען	פון 11-12 און 4.30-6
ד״ר וויים	כירורגישע קראַנקהייטען	פון 1—2 און פון 6.30-7.30
. שמערלאָווסקי	פרויען־קראַנקהייטען און אַקושעריע	2.30 3.30, 5.30 6.30 זונטאָג פון 12-1
„ זילבערשטראָם	הויט, ווענערישע און געשלעכט־קראַנקה	פון 11.30-1 און 7-8
״ר גאָלדבערג	אויגען־קראַנקהייטען	פון 10.30 12.30
ד״ר גאָלדרינג	אינערליכע קראַנקהייטען	פון 11-12 און פון 3-5
צאָהן ארצט פרוי לאַנדאַו . סט. נעלבערג	צאָהן־און מויל קראַנקהייטען	9.30—12 און פון 4-7 12-2 און פון 7-8

אַנאַטאָמישע אונטערזוכונגען, אָפּעראַציעס, איינשפּריצונגען, פּאָקען־שטעלען. אַלערליי אַנאַליזע, (ווי אורין, פלעגמאַ, בלוט אז״וו) דיאַטערמיע, קוואַרץ־לייכטונגען און רענטגען א. א. נאָהמען. קורס פאַר שטאַמלער. געבורטס־הילף בעראַטונגען פאַר מוטערס. קינסטליכע ציין, קאָראָנעס, גאָלדענע בריקען, פּלאָמבען א. אַז. וו.

ספּעציעלע קורסען פאַר שטאַמלער

וויזיטען אין שטאָט.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקה.

9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9

טעלעפאָן 27-81

ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. 175

א קוואַליפיצירטע פערקויפערין

בעקאַנט אין דער שניט־בראַנזשע, ווערט זאָפאָרט געזוכט. אָפּפערטען אין אַדמ. אונטער „R". 629

1 אָדער 2

יונגעלייט

קענען בעקומען לאָזשי ביי אַן׳אַנשטענדיגע פאַמיליע. אָפּפערטען אונטער A. 689

וכי תמכור ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו!

אין טאָמער יאָ זאָלסטו קומען צו לויפען אין ביוראָ

פּעטריקאָווער 18, וואו ס׳ווערט ערלעדיגט אַלערליי ביטעס לויט׳ן אוסטאַוו, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אַסאָציאַציעס. אַדמיניסטראַציאָנס. רעקורסען — וועגען האַנצעסיעס אין קאָמיסאַריאַט־רזשאָנדו, ביטעס צו אַלע פּאָ־ליציי־בעצירקען, שותפות־אַקטען, סטאַטו־טען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דעראַוויזיעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. 503

שנעל, רעיעל און ביליג!

לעפּסידרעס

ווערען אין פערלויף פון איין שעה אויסגעפערטיגט און אויס געקלעפּט אין אַלע גאַסען דורך די דרוקעריי פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

פּעטריקאָווער 21

לעטשניצע פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	10-11 2-3 6½—7½
ד״ר רוזשאַנער	הויט־און געשלעכט־קר.	10—11 1—2
ד״ר גאָלדשטיין־פּאַראַק	אויגען־קראַנקהייטען	1-2 7-8
ד״ר יוסטמאַן	נערווען־קראַנקהייטען	12-1 8-7
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער־קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד״ר פּאַפּיערני	פרויען־און געבורטס־הילף	11-1½ 5-6
ד״ר קאַנטאָר	כירורגישע־קראַנקהייטען	3-4 1.ז 1-2
ד״ר ווינבערג	אינערע הערץ לונגען	11-1 5½-7
ד״ר סטופּעל	רענטגען	4-6 10-12
י. ל. פּרוסאַק	צאָהן־ארצט	2—10
נ. ראָזעס	צאָהן־ארצט	4—7

צאָהן־טעכניק, בעלייכטונגען, קאָראָנען, פּאָמבען, א או. וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען־אינסטיטוט

היילונג פון הויט־קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ־לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שטאַמלער.

אָנפאַנגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיט אין דער שטאָט.

אַבאָנעמענטס־פּרייז: [illegible]

אַנאָנסען־פּרייז: [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i B. Silberberg.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.